

גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נִפְלְאוֹת מְתוֹרְתֶךָ

נִפְלְאוֹת

שיעורי תורה והתוועדויות חסידיות
מהרב יצחק גינזבורג שליט"א

סוד האהבה, התענוג והקשר העמוק ביותר בין בני זוג טמון בצניעות, ברגישות למה שקשה לבטא במילים ולמה שאי אפשר לראות בעין. מי שהופך את הקשר הזה למוחצן, משהו שניתן לגלותו לעין כל ולדבר עליו בסגנון סתמי ואפילו גס – מאבד את הסוד הפנימי

[מתוך השיעור 'סודות אין – צניעות יש!']

אמר תשפ"א

אמור ה'תשפ"א

04

סודות אין - צניעות יש!
שיעור המשך לסעודת משיח
האיזון בין גילוי סודות "שכינה ביניהם"
לבין צניעות פנימית

19

הניגון החסידי
ניגון 482
ניגון מחדש שבט תשפ"א

20

תיקון הבוגדים
נועם אלימלך
הצדיק מחזיר בתשובה מתוך אהבה
והזדהות עם החוטא

22

קדושת הכהנים
זהב שלמה
על קידוש הכהנים בעל כרחם

25

"בנפל אויבך"
פרקי אבות - פרק ז, משנה יט
שמחה ממתיקה את הדינים

26

הסיפור החסידי
רבי מרדכי מטשרנוביל
רבי מרדכי סומך על הרוקח ולא על אביו
הצדיק

28

מענות ותשובות
תשובות הרב לשואלים
"אין אבוד" בשלום בית וסוד נרנח"י מול
עולמות א"ק ואבי"ע

29

**פֶּאָצוֹר דֵּי לְבָבִים
וְהַצִּיל הַלְחוּצִים**
רַצִּי יִלְמַד אוֹתָנִי עַל שְׁמִירַת וְגִלְיֵי סוּדוֹת,
סוּד פֶּסַח שְׁנֵי וְאַיִךְ רֶשֶׁב"י עוֹזֵר לְמִי
שְׁמַרְגִּישׁ לַחוּץ

העלון מופק ע"י עמותת אוהבים להיות יהודים

לקבלת השיעורים במייל ולהצטרפות לצוות המפיצים: itiel@pnimi.org.il

עריכה: אביב מויאל | עיצוב: דעה צל | אביחיל | מערכת: הרב יוסף פלאי, בעז יעקבי ואיתיאל גלעדי
בשיתוף עמותת ואביטה

הקדמת המערכת

שבת שלום לכל קוראי **נפלאות** דבכל אתר ואתר. מוגש בזאת **גליון נוסף לפרשת אמר**, קצת קצר מהרגיל, ועדיין מלא בכל טוב עם שיעור המשך מאלף ומאזן לעיקר התוועדות סעודת משיח שהתפרסם בגליון שעבר.

מה בגליון?

כפי שכתבנו, **השיעור המרכזי בגליון** הינו שיעור **המשך להתוועדות סעודת משיח** שעסקה **בגילוי סודות "שכינה ביניהם"** – בלי סודות ובלי צמורה. בשיעור זה, שנמסר טלפונית ע"י הרב, הסביר הרב איך גם גילוי סודות אלו **אל להם לפגוע בצניעות הפנימית** וכיצד נכון להתעסק בגילויים – בסוד ה"מתקלא", האיזון ושווי המשקל – תוך ביאור **מידת הצניעות** והיכולת שלה להביא לידי **הקשבה פנימית** בין בני הזוג וויסות הקשר באופן נכון. כמו כן מקשר הרב את הנושא השיעור **לכוונות שבוע היסוד** שהתחדשו בשנה זו [והתפרסמו בגליון תזריע מצורע].

שבת שלום ומבורך,

המערכת

שיעור

השלמה לסעודת משיח

סודות אין – צניעות יש!

קיצור מהלך השיעור

בגליון הקודם הודגש כי העבודה בדורנו בכלל, וב־15 השנים הקרובות בפרט, היא **לגלות** בשלמות את **סודות שלום הבית** האמתי, הסודות של "שכינה ביניהם", הטמונים במיוחד במגלת **שיר השרים**. גילוי התכנים העמוקים והרגישים ביותר – בלי סודות ובלי צנזורה, כפי שנכתב שם – לא בא על חשבון **הצניעות הפנימית**. החלק העמוק ביותר בספר הזהר נקרא "ספרא דצניעותא", כאשר "צניעותא" היא הכינוי לראש הגבוה ביותר שבכתר, מקור הסודות העמוקים ביותר. לאותה מדרגה סודית שייך הכח של **נשיאת הפכים**, המתבטא ביכולת לשמור על צניעות אמיתית ועם זאת **לדבר בפתיחות** הנדרשת כדי לגלות כל מה שצריך גילוי. בלשון ספר דצניעותא, היחסים המתוקנים בין איש ואשה נקראים "מתקלא" – מצב של **שיווי משקל** ואיזון, איזון שמתבטא גם בעיסוק הנכון בנושאי "שכינה ביניהם" – בלי סודות, אבל בצניעות.

בנושא הזה עוסק השיעור שלפנינו, שנמסר כהשלמה להתוועדות סעודת משיח שפורסמה בגליון הקודם. **פרק א** עוסק בתהליך בו דווקא מחכמת הצנועים השותקים, המאפשרת להם להיות **קשובים**, מגיעים לגילוי כל הסודות. בתוך הפרק נוסף עיון חשוב בסוד "טעם ביאה" שמחורבן הבית ניתן לעוברי עבירה – ואנו מתפללים **להחזרתו לקדושה**. **פרק ב** קושר לענין את הכוונות של **שבוע היסוד** בספירה לפי הכוונה שהתחדשה השנה. **פרק ג** מדבר על **כח השתיקה והצניעות הנשי** המווסת את הקשר בין בני הזוג. **פרק ד** חותם את המהלך בחזרה לאיזון הנכון בין **הצניעות והגילוי**.

א. גילוי מתוך צניעות

"הדר מצוה צניעות"

כי החכמה הפנימית האמתית שייכת דווקא לצנועים. בהקשר של נישואין, ה"צנועים" כאן

אחד הפסוקים החשובים בשבח הצניעות הוא הפסוק "ואת צנועים חכמה"^א, המלמד

הקלטה טלפונית.

א משלי יא, ב.

ערוך מדברי הרב ע"י איתאל גלעדי, ט' אייר תשפ"א -

"משחרב בית המקדש ניטל טעם ביאה וניתן לעוברי עבירה"

לפני שנמשיך לעיין בפסוק, נוסיף מאמר מוסגר חשוב: החצנת קשר האהבה שבעולם הפרוץ שלנו היא חלק עיקרי מהגלות – "אמר רבי יצחק מיום שחרב בית המקדש ניטלה טעם ביאה וניתנה לעוברי עבירה, שנאמר 'מים גנובים ימתקו ולחם סתרים ינעם'^{ח"ט}. אצל עוברי עבירה "טעם ביאה" מוחצן וזלזול, והסוד הנסתר שלו מומר בתחושת "לחם סתרים" שנותן האיסור, ה"י."

מאמר זה מובא בגמרא לאחר סיפור המתאר נסיונות למצוא 'מזור' לתאוה פרוצה תוך החצנה גוברת והולכת של הקשר: "מעשה באדם אחד שנתן עיניו באשה אחת והעלה לבו טינא ובאו ושאלו לרופאים ואמרו אין לו תקנה עד שתבעל. אמרו חכמים – ימות ואל תבעל לו! תעמוד לפניו ערומה – ימות ואל תעמוד לפני ערומה! תספר עמו מאחורי הגדר – ימות ולא תספר עמו מאחורי הגדר!".^י ה"תבעל" כאן הוא דווקא בקשר אסור, מחוץ לנישואין (או באשת-איש, ר"ל, או בפנויה ללא נישואין, כדי שישאר טעם של "מים גנובים" ו"לחם סתרים"). את הקשר החיצוני הזה, מציעים להמיר בביטוי הכי מוחצן לתאוה זו, הסתכלות בעריות או אפילו רק דמיון של הסתכלות בעריות ("תעמוד ערומה אחרי הגדר ותדבר, וכיון שהוא יודע שמדברת עמו בהיותה ערומה ומצייר דבר זה בדעתו יש לו הנאה") – עיני תאוה המצויים היום בכלים הטכנולוגיים. המסקנה היא ש"ימות ואל" יממש את תאוותו, כדי לשמור על צניעותו של בנות ישראל (משום פגם משמפחה או משום שלא תהיינה בנות ישראל פרוצות) – ממד של "יהרג ואל יעבור" בשמירת הצניעות.

מדוע חורבן הבית נטל את טעם הביאה והעבירו לעוברי עבירה? נביא ארבעה פירושים,

הם בני הזוג היודעים כי "הדר מצוה צניעות"^ב – הצניעות היא ההדר החופף על המצוה-היחוד (מצוה לשון צוותא וחבורה,^ג והיא כינוי ליחוד בין בני הזוג^ד). כלומר, באופן פרדוקסלי, הסודות של "שכינה ביניהם", אותם יש לגלות בשופי בדורנו^ה, שייכים דווקא לצנועים ביותר.

ניתן לטעות ולחשוב שדווקא מי שחי בעולם פרוץ, בו מדברים על הכל בפתיחות, יודע הכל ומכיר הכל 'בלי סודות', ואילו למי שגדל ב'חממה' של צניעות חסרים ידע והבנה בתחומים שבינו לבינה (על אף שודאי "יצא הפסדו בשכרו"). אך אליבא דאמת, מגלה כאן הפסוק, כי ההיפך הוא הנכון. סוד האהבה, התענוג והקשר העמוק ביותר בין בני זוג טמון בצניעות, ברגישות למה שקשה לבטא במילים ולמה שאי אפשר לראות בעין. ואילו מי שהופך את הקשר הזה למוחצן, משהו שניתן לגלותו לעין כל ולדבר עליו בסגנון סתמי ואפילו גם – מאבד את הסוד הפנימי!

שוב, החכמה הסודית של קשר האהבה בו שורה השכינה נמצאת אצל הצנועים – עליהם לפרסם אותה לכל הזקוקים לכך, כרפואה לפריצות ולניכור במציאות בדרך להבאת הגאולה, ועם כל הפרסום יש למצוא הדרך העדינה והרגישה להשאיר את הדברים צנועים כראוי להם. סוד אמתי נשאר סודי גם כאשר מגלים אותו, ובתוך כל הידיעה וההכרה שיש בין בני זוג – נותר תמיד גרעין של אי-ידיעה (בו תלוי הכבוד ההדדי המוחלט לזולת וההתחדשות התמידית בקשר).^י

ב דרך ארץ חז"א ה. וראה באריכות ובעומק שכינה ביניהם פ"ח.

ג לוח "היום יום" ח' חשון, ובכ"מ.

ד ראה לדוגמה פסחים עב, ב ובכ"ד.

ה ראה התועודות סעודת משיח השתא.

ו יש לכך השלכות גם לגבי השמחה בדבר מצוה והתענוג ההדדי בין בני הזוג ברמה הבסיסית והטבעית, כידוע לעוסקים בתחום.

ז ין משמח ח"ב ש"ה בתורה "ידיעה ואי-ידיעה" ובכ"ד.

ח משלי ט, יז.

ט סנהדרין עה, א.

י בן יהוידע.

המופלאים ביותר הם דברי המהר"ל בחדושי אגדות:

כי כאשר היה בית המקדש היה טעם ביאה, כי החבור אל הש"י עם ישראל בבית המקדש חבור גמור ומכח החבור הזה היה החבור ג"כ איש ואשה בחבור עליון. ולכך אמרו במסכת עירובין כל זמן שאין הארון במקומו אסורים ישראל בתשמיש המטה כמו שבארנו לשם באריכות. והחבור הזה היה חבור באחדות גמור והוא טעם ביאה, כי כאשר אין החבור לגמרי אין כאן ביאה גמורה.

המהר"ל מאריך עוד לבאר מדוע בזמן הגלות ישנו דווקא אצל עוברי עבירה חיבור גמור לעבירה ("מכח שהוא לחם סתרים" וכן "שרודף אחריה" ו"כי הערוה היא דבוקה עמו ביותר"), אך העיקר הוא שהחבור הגמור בין איש לאשתו למטה תלוי בחבור הגמור בין הקב"ה לכנס"י למעלה. בפירושו "טעם ביאה" הוא קדוש לגמרי (בסוד ה"י, מדרגת ה"קדש" של החכמה²) והוא תלוי בקדושת היחוד העליון.

לאור דברינו על ה'החצנה' שמוזילה את "טעם ביאה" אפשר להוסיף ולהסביר כי בזמן הבית יש חוש פנימי בצניעות – סוד המקדש בכלל וקדש הקדשים בפרט (כדלקמן, בסוף השיעור) – והוא מתגלה בשלום בית בכל בתי ישראל. עצם ענין הצניעות שייך לכתר הנעלם, קוצו של י, וכשיש בו חוש זוכים בני הזוג שיתקיים בהם "ואת צנועים חכמה" – ה"י (החכמה) זוכה להשראת קוצו של י הצנוע והנעלם. משחרב בית המקדש ניטל אותו "טעם ביאה" הנמשך מהצניעות, שוב אין צניעות ויש סודות – כלומר, אין גילוי סודות אמתי. לכן אנו מתחננים שנוכח ל"ישקני מנשיקות פיהו"³ – גילוי טעמי תורה בבית המקדש השלישי והנצחי. ולסיכום טעמי "טעם ביאה" במצוה בזמן המקדש:

המכוונים כנגד אותיות שם הוי' ב"ה מלמטה למעלה, ונוסיף עליהם פירוש לפי דרכנו כאן:

לפי רש"י הטעם חיצוני-מציאותי: כשל הכח מדאגות רבות ואין רוח קמה באיש להיות תאב לאשתו, לפיכך ניטל טעם ביאה.

בזמן הבית הגבר אכן היה גבר ובזמן החורבן תשש כחו כנקבה ובטלה תאוותו. לספירת המלכות, הנוקבא, ה תתאה שבשם, מתאים הטעם המציאותי של החולשה והדאגה וכן תשות הכח כנקבה.

הבן יהודע כותב:

אין הכונה שנטלה וניתנה ביד שמים ח"ו, אלא הכונה הוא דכל טעם ביאה הן של היתר הן של איסור נמשך מן קליפת היצר הרע, ובזמן שהיה בית המקדש קיים אז על ידי הקרבת הקטורת ועל ידי מכנסים של בגדי כהונה נחלש כח טומאת הקליפה שממנה יצר הרע דערוה, ובחורבן דליכא קטורת וליכא בגדי כהונה נתחזק כח הקליפה, ומחמת כן נתגבר היצר הרע להחליש ולמעט כח התאוה של ביאה המותרת, והגדיל והחזיק כח התאוה של ביאה אסורה.

טעם זה, המתייחס לכל "טעם ביאה" כיצר הרע, ומסביר כי השינוי הוא רק בקושי ההתמודדות עמו והחלשתו שבמקדש, שייך לזו שבשם, מדות הלב בהן מתחוללת מלחמת היצר כנגד התאוות בכלל וכנגד פגם הברית בפרט. בחמרא וחיי (שהאריך גם בטעמו של רש"י, כיצד תשות כח מבטלת טעם ביאה) הביא בשם הריב"ן:

דלהכי נקט משחרב בית המקדש, שכשהיה קיים היו הנשים מביאות קיניהם ובשכר הקרבן ניתן טעם ביאה לבעליהם.

תלית טעם הביאה בשלמות הטהרה – ובזכות האשה דווקא – שייכת לבינה (בה סוד הטהרה⁴), ה עילאה שבשם.

יב שם ערך קדש.

יג שה"ש א, ב – וראה רש"י עהפ".

יא מא"א ערך טהרה.

בעוד במדרגות
"והנגלת לנו
ולבנינו" טעם
ביאה" הוא פשוט
אינסטינקט
טבעי התלוי בכח
הגשמי או סתם
יצר הרע, הרי
שבמדרגות י"ה,
"הנסתרת להוי"
אלהינו" הרי הוא
טוב ואפילו טוב
מאד

קוצו של י' חוש בצניעות
 המקנה "טעם ביאה"
 י' חבור גמור בין איש
 ואשתו הנמשך מחבור קוב"ה
 ושכינתיה במקדש
 ה' "טעם ביאה" בזכות
 טהרת הנשים במקדש
 ו' החלשת "טעם ביאה"
 על ידי עבודת המקדש
 ה' "טעם ביאה" בזכות
 השלוח והבריאה
 נשים לב שבעוד במדרגות
"והנגלת לנו ולבנינו" טעם
 ביאה" הוא פשוט אינסטינקט
 טבעי התלוי בכח הגשמי או

פשוט יצר הרע, הרי שבמדרגות י"ה, "הנסתרת
 להוי' אלהינו" הרי הוא טוב ואפילו טוב מאד
 (חלוקה התואמת את הרמז ששם הוי' ב"ה
 ר"ת יצר הטוב ויצר הרע^{טו}). ואכן, החזרת
"טעם ביאה" לקדושה תלויה בחכמת **הקבלה**^{טז}
 (ובשמירה **מנאוף** של עוברי עבירה^{טז}) – גילוי
 "הנסתרת", סודות שם י"ה, השם של "שכינה
 ביניהם" (כמדובר בארוכה בשיעורים האחרונים).

צניעות קשובה

נחזור לפסוק שלנו: כמו בהרבה פסוקים
 במשלי, חלקו הראשון של הפסוק מתאר את
 הניגוד לסימומו – "בא זדון ויבא קלון" ולעומת
 זאת "ואת צנועים חכמה". הניגוד בין שני
 ההפכים, הזדון והקלון הנשללים בתחלת הפסוק
 והצניעות והחכמה המשובחות בסופו, מבהיר
 טוב יותר את משמעותם:

ה"זדון" שבתחלת הפסוק
 הוא "איש זדון"^{יח}, זד^{טז},
 שהמפרשים מייחסים לו מגוון
 תכונות רעות – הוא מזיד שכופר
 באמונה וחוטא בשאט נפש^{יז}, עז
 פנים^{יח}, לץ^{יט} הבוטל מדברי תורה^כ
 ומבזה את רבותיו^{כא}, בעל רעיונות
 'מופרזים' שהוא מבשל בראשו
 (כנזיד)^{כב}. התכונות השליליות של
 הזד' מתנקזות לדיבורו הפוגעני
 והמלגלג – הוא מתאוה רק
 ל"התגלות לבו"^{כג}, ומתוך כך
 "מקלה חברו ומשפיל כבודו"
 ב"דברי קלון ונבלות"^{כד} ומתייחס
 כך גם לתלמידי חכמים "שאינו
 רוצה ללמוד לידע האמת רק לקנטר, לכן כאשר
 בא הזדון לבית המדרש יבוא קלון, שמבזה את
 כולם"^{כה} והוא "מתלוצץ על החכמה והחכמים"
 ומזיד לחלוק על רבותיו^{כז}. כמובן, סופו של מי
 שמגלה את זדונו ברבים הוא קלון.
 לעומת איש הזדון, הצנועים יודעים ש"מלה
 בסלע ומשתוקא בתרין"^{כח} (וכי "תועלת הדבור
 הוא לא לו, אבל תועלת האזנים הוא לאין
 זולתו"^{כט}, ולכן יש לאדם שתי אזנים ורק פה
 אחד) ומתוך שתיקתם הם מאזינים ומחכימים
 – "שעיקר החכמה הוא בהצנועים ששותקין
 מלומר תורתם ודעתם רק שומעים מרבותם...
 וזהו שאמר 'ואת צנועים חכמה', מפני שהוא
 שומע תמיד חידושים מרבו"^{כט}, "ומיעוט הדברים
 ממדת הצנועים, והצניעות גורמת חכמה לבעליה,
 כי היא מדת החכמים... כי ישמעו ויקשיבו"^{כד}.
 מהקשר בין צניעות (התלמיד) להקשבה

יח אבן עזרא, מצודות ועוד.

יט ראה מלבי"ם (בב' הביאורים).

כ רס"ג.

כא רבינו יונה, עפ"י משלי יח, ב. וראה מאמרי אדמו"ר
 הזקן ענינים עמ' קלג.

כב רבינו יונה.

כג הגר"א.

כד ע"פ מגילה יח, א. וראה בפירוש הגר"א דלעיל.

יד דברים כט, כח.

טו אור השכל פ"ו.

טז ראה גם יין משמח ח"ב ש"ו בתורה "לב טהור ברא
 לי אלהים" ובכ"ד. קבלה (חכמת הון, חכמה נסתרה)
 בגימטריא חכמה נבואה (ר"ת חן) – חלוקה המופיעה
 בדילוג אותיות של טעם ביאה, ודוק.

יז ראה חיי מוהר"ן תקנ"ו.

(לרבותיו) יוצא ווארט יפה גם ביחס לחיי הנישואין: "ואת צנועים חכמה" – בני זוג צנועים גם קשובים זה לזו, האיש קשוב לאשתו והאשה קשובה לבעלה ושניהם ביחד קשובים לשותף השלישי, לסודות של "שכינה ביניהם".

צנועים מגלי סוד

בהמשך הפרק שפוחת בשבח הצנועים על שתיקתם והקשבתם, "ואת צנועים חכמה", מופיע עוד פסוק מפורסם – "הולך רכיל מגלה סוד ונאמן רוח מכסה דבר"^{כא}. לכאורה, "הולך רכיל מגלה סוד" הוא דוגמת "בא זדון ויבא קלון" ואילו "נאמן רוח מכסה דבר" דומה ל"ואת צנועים חכמה".

המפרשים^{כב} מסבירים כי מי שרגיל ללכת רכיל ולספר כל דבר יגלה גם סודות שיש נזק בגילויים ואילו "נאמן רוח" יסתיר גם דברים בעלמא (ולא רק שלא יגלה, אלא יתאמץ לכסות את הדברים ולהסתירם). הגר"א קושר את הדברים בפירוש ללימוד התורה ומסביר כי "הולך רכיל" מגלה את

סודות התורה ואילו "נאמן רוח" מקפיד לגלות דברי תורה (גם בחלק הנגלה שבתורה) רק למי שראוי לכך. אמנם, רבי שמעון בר יוחאי דרש על עצמו^{כג} כי הוא "הולך רכיל מגלה סוד"^{כד}

כה משלי יא, יג.

כו ראה חומת אנך ומלבי"ם.

כז זהר ח"ג קכח, א.

כח וכמה רמזי שבת: "הולך רכיל מגלה סוד" = 469, מספר השבת ה'13, שהוא מספר התבות של מעשה בראשית. יש בביטוי י"ה אותיות, שאם מסדרים אותן כמשולש יורד הפנות הן הדר (מלך התיקון, ובסוד "הדר מצוה צניעות") והשאר עולה י"פ הוי'. כשמצרפים לכך את רבי שמעון בן יוחאי מקבלים 1234 = כתר חכמה בינה דעת (היינו כללות כל הסודות, "הנסתרת להוי" אלהינו") = ב פעמים איש

בגילוי סודות התורה.

אצל רבי שמעון תכונת ה"הולך רכיל מגלה סוד" אינה מנוגדת ל"ונאמן רוח מכסה דבר". רבי שמעון הוא הגלגול העיקרי של משה רבינו^{כה}, ועל משה רבינו נאמר "בכל ביתי נאמן הוא"^{כז}. יש הרבה סיפורי צדיקים בהם רואים ש"בכל ביתי נאמן הוא" היינו היכולת להסתיר את הסודות שמתגלים לצדיק מהשמים כאשר אין לו רשות לגלותם^{כח} – ממש "ונאמן רוח מכסה דבר". רשב"י אומר שדווקא בהיותי גלגול משה רבינו, "נאמן רוח מכסה דבר", אני משלים אותו כ"הולך רכיל מגלה סוד" – זו נשיאת הפכים. בדרך כלל "הולך רכיל מגלה סוד" זו תכונה גרועה ביותר, אבל רבי שמעון מתחיל לגלות את הסודות, והגילוי ממשיך והולך – האריז"ל אמר ש"מצוה לגלות זאת החכמה", המשיח אמר לבעל שם טוב שיבוא "לכשיפוצו מעינותיך חוצה"^{כט} והגילוי הזה הולך וממשיך מדור לדור (עד לשיא הגילוי, גילוי סודות שיר השירים, כפי שמדובר כאן).

בהמשך משלי יש פסוק דומה נוסף, פחות ידוע – "גולה סוד הולך רכיל ולפתה שפתיו לא תתערב"^ל. המפרשים^ל מסבירים, בגוונים שונים, שהפסוק מתאר שלשה טיפוסים שונים שאינם נוהרים בדיבורם ולכן יש להשמר מלהתערב בהם – "גולה סוד" בטבעו, שלא מצליח להסתיר דבר (כך יש להסביר את ההבדל בין "מגלה סוד" במשקל כבד, מתוך כוונת והליכת רכיל פעילה, לבין "גולה סוד" במשקל קל, שכל מה שנכנס אליו יוצא); "הולך רכיל" ככוונת-מכוון להזיק את הבריות; ו"פתה שפתיו" שבפתיחות-

אשה (כנגד יחוד י"ה ויחוד זה).

כט ראה שער הגלגולים הקדמה לו.

ל במדבר יב, ז.

לא וראה תחלת מאמרי אדה"ז "אתהלך לאזניא".

לב אגרת הבעש"ט לגיסו, נדפסה בריש כש"ט (הביטוי ע"פ משלי ה, טז).

לג משלי כ, יט.

לד הגר"א, המצודות והמלבי"ם.

"אל תתערב" היינו

אזהרה שאל לו
להתערב במהלכי
גילוי התורה של
גדולי הצדיקים
שיודעים מה
נחוץ לרפואת עם
ישראל בעת הזו

חש-מל-מל

את שלשת הפסוקים אפשר לדרוש כהליך של חש-מל-מל – הכנעה-הבדלה-המתקה^{מא} – לפי סדרם במשלי (כאשר "מלה" בסלע, משתוקא בתרי"ן" יתפרש כי ערך השתיקה הכפול, ה"חש", נפרט' ומתגלה בשני דיבורים, "מל-מל"):

ה"חש" הוא "ואת צנועים חכמה", המצויים בהכנעה שמביאה להקשבה פנימית; ה"מל" הראשון הוא "הולך רכיל מגלה סוד" שגילוייו באים באופן יזום ומתוכנן, עם הבדלה בין הסודות, ומתוך איזון ונשיאת הפכים עם תכונת "נאמן רוח מכסה דבר"; ה"מל" השני הוא דיבור חפשי ופתוח ש'שופך סודות' באופן טבעי, בהמתקה גמורה של הגילויים (ובו גופא סדר של הכנעה-הבדלה-המתקה שבהמתקה:

והיא האהבה שאינה תלויה בדבר, ולא יאהב להנאת עצמו בלבד, אבל יאהב את חברו מפני שרבו טובותיו עליו, והוא חייב לאהוב אותו אע"פ שלא יקוה עוד ממנו טובה, או יאהבו מצד מעלותיו, כי חובה על כל איש אמת לאהוב יראי אלהים אנשי אמת, וטהיה אהבתו נאמנת כדת וכמשפט לטרוח ולהשתדל בתועלת הנאהב ותקנתו, ולמצוא דברי חפץ ולהצר נפשו בצרותיו, ולא על מנת לקבל פרס, אבל מדרך חובת האהבה. זה ענין "אהב טהר לב". "חן שפתיו". זה האוהב אשר הוא טהר לב חן שפתיו לפני אוהבו, כי בכל דבריו ומועצותיו יכיר אהבתו הזכה... אמרו במוסרים כשיתקיימו השרשים בלבבות יראו הסעיפים על הלשונות, ולא יראו לך אהבה ישרה אלא מלב שלם. "רעהו מלך". ראוי הוא שהיה מלך רעהו, כי יש על המלך לחפש ולבקש אנשים שאהבתם זכה וטהורה, והם מעט מזער, כענין שנאמר "אדם אחד מאלף מצאתי" (קהלת ז, כח). ודע כי המדה הזאת לא תמצא בלתי באיש הישר, כי מצד אהבת היושר יאהב אהבה זכה את מי שנתחייב לאהוב אותו, וישתדל ויטרח בתקנתו על מנת שלא לקבל פרס מהטובה או כבוד...

וכמה רמזים: "אהב טהור לב" (כפי הכתיב) = 260, י פעמים הוי', כ פעמים אהבה (אהבה בדרגת הכתר). "חן שפתיו רעהו מלך" (הקב"ה) = 1225 = 35 ברבוע, 49 במשולש, כונת ספירת העומר. ממוצע הר"ת (ח ש ר מ) הוא קבלה ועם ס"ת = 630, משולש 35, וממילא אמצעי התיבות עולים משולש 34 (595), כידוע הכלל בזה. כל הפסוק = 1485 = משולש 54.

מא ראה כש"ט (קה"ת) אות כח.

טפשותו^{לה} פותח את פיו ומרחיב את שפתיו^{לו} בלי מחשבה לפני דבריו (יש גם מפרשים^{לז} בסגנון הפוך, שמדובר גם במי שמפתה את הזולת בדיבורו, אך הפירוש הראשון פשוט יותר בהתאם לכל מהלך הפסוק). אם נרצה לפרש גם כאן לחיוב, בהמשך לדרשת רשב"י על עצמו "הולך רכיל מגלה סוד", נפרש כי כאן מתואר

המשך התהליך – מה'איזון' אצל רשב"י בין גילוי הנסתר לתלמידים נבחרים ובמעמד מיוחד אל הטבע של גילוי הסודות בקלות ובטבעיות ושל הרחבת שפתים המתפתה לגילוי האלקות ומפתה בו אחרים (ו"אל תתערב" היינו אזהרה למי שנוטה להתנגד לגילויים האלה, שאל לו להתערב במהלכי גילוי התורה של גדולי הצדיקים שיודעים מה נחוץ לרפואת עם ישראל בעת הזו). בפרט, יש לומר ששלשת הדמויות בפסוק האחרון רומזים לשלשת מגלי הקבלה הגדולים בדורות האחרונים^{לח} – "גולה סוד" רומז לרמ"ק, "הולך רכיל" רומז לאריז"ל (אותו לשון הנאמר על רשב"י) ו"פתה שפתיו" רומז לבעל שם טוב^{לט} (עליו נאמר "אהב טהר לב חן שפתיו רעהו מלך"^מ).

לה רבינו יונה, המצודות והמלבי"ם.

לו פירוש המלות למלבי"ם ש"פתה" גם לשון "יפת אלהים ליפת" (בראשית ט, כז), שמוכנו הרחבה (ע"פ התרגום. ראה ברש"י על אתר ועוד).

לז רש"י והגרי"א (ובאבן עזרא משמע שה"פתה" הוא שמתפתה על ידי אחרים).

לח על שלש הקבלות – קבלת הרמ"ק (השתלשלות), קבלת האריז"ל (התלבשות) וקבלת הבעש"ט (השראה) – ראה מאמר "השפלות והשמחה" ממו"ה ר' אייזיק מהומיל פע"ב. מבואר בטבע היהודי מאמר "המודעות העתידית" עמ' מה ואילך; בעתה אחישנה פ"א. ובכ"מ.

לט הבעל שם טוב חשב את היהודים הפשוטים הפתאים ורצה שכל יהודי יזכה למדרגת "פתי יאמין לכל דבר" (משלי יד, טו) למעלותא (ראה שמו"ר ג, א) וכן "פתה" בגימטריא תהלים, בהם תבע הבעל שם טוב בקיאות (שיחת כ"ז סיון תש"ד סעיף ו).

מ משלי כב, יא. וראה ברבינו יונה עה"פ:

"אהב טהר לב". הוא האיש אשר אהבתו זכה וטהורה,

אור (וחשך) שבאדם-מדבר

ביום הראשון של מעשה בראשית נברא האור והאור של האדם-המדבר הוא בסוד "פתח פיך ויאירו דבריך"^{מג} ו"פתח דברך יאיר מבין פתיים"^{מד} (השייך לסוד "פתה שפתים", מדרגת הבעל שם טוב, כנ"ל – ה"צדיק יסוד עולם"^{מה} שמגלה את דרך החסידות, סוד חסד שביסוד, ולו נמסר מפתח הגאולה ותיקון הברית של "פיוצו מעינתיך חוצה"^{מו}).

אכן, האור של היום הראשון יוצא בעצמו מתוך החשך ("ברישא חשוכא והדר נהורא"^{מי}) – "וחשך על פני תהום... ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור"^{מח}. גילוי האור מתוך החשך, הדיבור מתוך השתיקה, הוא גופא סוד החשך-מל – "עתים חשות עתים ממללות"^{מט}. אכן, כפי שנתבאר באריכות, ביום הראשון "אור וחשך משתמשין בערבוביא"^נ – יש נגיעה במדרגה של עולם האצילות, בו השתיקה והדיבור נמצאים כאחד. רק בעולמות התחתונים, שתחת ממד הזמן, יש חלוקה של ה"חשך" וה"מל", השתיקה והדיבור, לזמנים שונים ("עתים"). באצילות ה"מלה בסלע" וה"משתוקא בתריין", ה"מגלה טפח" וה"מכסה טפחיים"^{נא}, הם ברי-זמנית – ואף על פי כן יש "סדר זמנים"^{נב}, החשך קודם לאור, ה"חשך" קודם ל"מל" ("פתח פיך ויאירו דבריך"). כלומר, התכלית היא האור-הדיבור הגלוי והפתוח, אבל הצניעות קודמת לגילוי הסודות ומתוך כך 'משתמשת בערבוביא', בנשיאת-הפכים, עם הגילוי-הדיבור עצמו. ב'מבצע שיר

"גולה סוד" בטבעו, ללא יכולת לעצור ברוחו היינו הכנעה שבהמתקה; "הולך רכיל", כלשון פסוק ההבדלה, היינו הבדלה שבהמתקה; "פתה שפתיו" לגלות סודות התורה בהרחבת שפתים מכוונת ומפתה – מדרגת הבעל שם טוב, כנ"ל – היינו המתקה שבהמתקה).

כאשר הבסיס הוא צניעות, הקשבה וחכמה פנימית, והגילוי נעשה לצד אחריות של "נאמן רוח מכסה דבר", גם הגילוי הטבעי והפתוח אליו יש לשאוף בסופו של דבר לא מאבד את הצניעות, העדינות והדרך-ארץ שצריכות לאפיין את העיסוק בסוד הנישואין. ורמז לכך שדווקא הצניעות שבתחילה היא מפתח לכל התהליך: "ואת צנועים חכמה" בגימטריא הכנעה-הבדלה-המתקה.

ב. כוונות שבוע היסוד שבוע האדם-המדבר

למדנו השנה כוונה 'פשטית' חדשה לספירת העומר – התכללות שבעת החידושים של שבעת ימי בראשית בשבעת השבועות של הספירה. בשיעור הראשון^{נב}, בשביעי של פסח, הסברנו את שבעת החידושים בכלל – אור (וחשך), רקיע, צומח, מאורות, חי, אדם-מדבר, מנוחה – ופרטנו את ההתכללות בשבוע החסד. לנושא שלנו כעת שייך במיוחד השבוע של ספירת היסוד. בכלל, העיסוק בסודות שיר השירים, הסודות של "שכינה ביניהם", לצד מדת הצניעות הראויה, שייכים למדת היסוד, כמובן. בפרט, בכוונה המיוחדת של השנה, החידוש של יום ששי בבריאה הוא האדם כ'מדבר' – כח הדיבור והגילוי באופן הנכון, ה"הולך רכיל מגלה סוד" שבא דווקא מתוך "ואת צנועים חכמה". נסביר כעת את ההתכללות בתוך השבוע של היסוד, השבוע הששי, לפי הכוונה של השנה:

מג ברכות כב, א.

מד תהלים קיט, קל.

מה משלי י, כה.

מו שם ה, טז.

מז שבת עז, ב.

מח בראשית א, ביג.

מט חגיגה יג, ב.

נ ירושלמי ברכות פ"ח ה"ו; ב"ר ג, ו (הובא ברש"י בראשית א, ד).

נא ע"פ נדרים כ, ב.

נב בראשית רבה ג, ז.

הרקיע שבאדם־המדבר – היינו הכח של "איזה הוא גבור? הכובש את יצרו"^{סא} הנדרש בתוך הדיבור.

צומח שבאדם־מדבר

היום השלישי של שבוע האדם־המדבר הוא כח הצמיחה שבתוך הדיבור. מאמר חז"ל "בינה יתרה נתנה באשה יותר מבאיש"^{סב} מוסבר באדיקות בחסידות^{סג} גם בנוגע לדיבור, שהוא כח נשי ("מלכות – פה"^{סד}, ו"תשעה קבין של דיבור נטלו נשים"^{סה}). ה"בינה יתרה" שבדיבור מתבטאת בכך שתוך כדי דיבור מתחדשים אצל האדם חידושים שלא היו קיימים אצלו באופן מודע קודם לכן, כאשר תכנן את הדיבור. הרב מכין שיעור, חוזר על דברי התורה בינו לבין עצמו ארבע פעמים לפני שהוא מוסר את השיעור^{סו}, וכאשר הוא פותח את פיו ללמד נאמרים חידושים בלתי־מתוכננים. החידושים הללו הם כח הצמיחה שבדיבור עצמו, שגדל, פורח ונותן פירות – דבר טוב מאד. דברנו על כך שצומח־חי־מדבר ביחס לדומם הן מדרגות של תענוג – אותיות הדיבור מצד עצמן הן דוממות^{סז}, קבועות ומוגדרות, והדיבור מגדיל את התענוג וממילא מגדיל את השפע, מצמיח את הדיבורים. יש מאמרים שלמים של אדמו"ר האמצעי^{סח} שמסביר שהדיבור הוא כלי להמשכת התענוג, וממילא יש בו צמיחה.

ב'מבצע שיר
השירים' אנו
שואפים למדרגה
זו - בעליה
לאצילות או על
כל פנים בגילוי כי
"אצילות איז אויך
דא" ('אצילות היא
גם כאן')

השירים' אנו שואפים למדרגה זו – בעליה לאצילות או על כל פנים בגילוי כי "אצילות איז אויך דא"^{סג} ('אצילות היא גם כאן').

רקיע שבאדם־מדבר

ענינו של הרקיע, החידוש של היום השני, הוא "ויהי מבדיל"^{סד}. אחרי נשיאת ההפכים של מגמת־דיבור עם צניעות ושתיקה נדרשת הבדלה בתוך הדיבור

עצמו – איזה דיבורים מותרים ורצויים ואיזה דיבורים מיותרים ואסורים^{סה}. החידוש שלנו הוא שכיום כבוד שמים הוא גילוי הסודות כולם (כשיא מגמה שנמשכת דורות, מ"כבד אלהים הסתר דבר" ל"כבד מלכים חקר דבר"^{סו} – הפיכת ה' להיות "מלך על כל הארץ"^{סז} בגלוי, סוד "חן שפתיו רעהו מלך", כנ"ל). אמנם, האמור הוא רק בסודות של אמת, שהסתרתם היא מחמת העומק והצניעות שבהם. יש גם דברים שההסתרה והשתיקה ראויה להם משום שאינם ראויים להאמר – סודות שליליים שנכללים בכל הדיבורים האסורים. החפץ חיים מונה^{סח} עשרה סוגי דיבורים אסורים, שעשינו מהם 'פרצוף' – הקבלנו אותם לספירות^{סט}. גם בדור של גילויים, כל דיני שמירת הלשון חיים וקיימים, ואף ביתר שאת – הפקת כל הטוב הגנוז מהפה היא הלעומת־זה הטוב של הוצאת רע מהפה (פגם המצורע, המוציא־רע, כנודע^{סז}), המחדדת את הצורך בזהירות ממנו. הגבורה שביסוד –

סא אבות פ"ד מ"א.

סב נדה מה, ב.

סג ראה ד"ה "יו"ט של ר"ה" תרנ"ט, ואילך.

סד הקדמת תקו"ז, ז, א ("פתח אליהו").

סה ע"פ קידושין מט, ב.

סו ראה מגילה לא, ב; תנחומא (בובר) ויקהלה (ע"פ איוב כח, כז). וראה סוד ה' ליראיו שער "ירידת התורה" (עמ' שעז).

סז תו"א ד, א.

סח ראה תחלת "שער הבחירה" בשערי תשובה לאדמו"ר האמצעי.

נג מאמר הרב המגיד ממעזריטש. ראה סוד ה' ליראיו ש"ב פ"ה.

נד בראשית א, ו.

נה ראה פיה"מ לרמב"ם אבות פ"א מ"ז.

נו משלי כה, ב.

נז זכריה יד, ט.

נח בספרו חובת השמירה.

נט מלכות ישראל ח"ב מאמר "שמירת ברית הלשון" (עמ' ריט ואילך).

ס ע"פ ערכין טו, ב.

מאור שבאדם־מדבר

החידוש של היום הרביעי הוא הפיכת האור המופשט למאור – עיבוי ה"אור המאיר לעצמו" כך שיהפוך ל"אור המאיר לזולתו". בתחום האדם־המדבר, כח המאור הוא הכח של הדיבור להיות משפיע ומנהיג – הכח של ה"דָּבַר אחד לדור"^{טט} להנהיג בכח דיבורו, "אמר מלכא עקר טורא"^ע. אצל כל אדם, המאור שבמדבר הוא המגמה המעשית בדיבור – היכולת לתת עצה נכונה ומעשית, כך שהדיבור ייושם במציאות בפועל. בשכינה ביניהם^א יש פרק על חמשה סוגי דיבור בין איש לאשתו, כנגד חמשת החסדים מחסד עד הוד. בחסד ישנם דיבורי אהבה, בגבורה ביקורת בונה, בתפארת דברי שבח והערכה ובהוד אמירת תודה כנה ולבבית. גם שם, הנצח שבדיבור מתבטא בדיבור נכון ומדויק שמניע פעולה מעשית – בקשה, הדרכה, תיאום או עצה טובה שמסוגלים 'לנצח על המלאכה' בהתנהלות המשותפת של שני בני הזוג.

חי שבאדם־מדבר

לחידוש של יום חמישי בשבוע הששי, החי שבמדבר, ישנו ביטוי מיוחד בחז"ל – "כי חיים הם למצאייהם ולכל בשרו מרפא"^ב, אל תקרי 'למצאייהם' אלא 'למוציאייהם בפה'^ג. צמיחת

סט סנהדרין ח, א.

ע ע"פ ב"ב ג, ב.

עא שכינה ביניהם פ"ב, עמ' קז ואילך (וראה גם ברית הנישואין מאמר שלום בית פ"ג).

עב משל ד, כב.

עג עירובין נד, א.

הדיבור, שהיא רמה אחת של תענוג שיש בו, מתבטאת תוך כדי הדיבור עצמו – האדם בא לפתוח את פיו והדיבור שתכנן לפתח צומח, פורח ומחדש. החי הוא עוד רמה של תענוג בדיבור – כשהדיבור יוצא מפיו של האדם יש לו חיים עצמאיים משלו (ובפרט דיבורי "תורת חיים"^ד), הוא הופך להיות "חי וקים" בעצמו^ה וגם 'חי להחיות' המעניק־מחזיר חיי נפש וחיי בשר לאדם המדבר^ו (בפרט על ידי שמחיים את הזולת השומע־מקשיב ללימוד בקול).

האדם (העליון) שבאדם־מדבר

היום הששי בשבוע הששי הוא יום חשוב אצלנו, יסוד שביסוד. מדרגת המדבר שבמדבר, האדם שבאדם, היא עוד קומה של תענוג, עוד קומה בגילוי שיש בדיבור מעבר לאותיות הדוממות – מעבר לצמיחה של הדיבורים (שהתגלתה ביום השלישי) ומעבר לחיים שבהם (שהתגלו ביום חמישי) יש בדיבור ממד אלקי. אדם הוא לשון "אדמה לעליון"^ז וההתדמות לעליון – שברא את העולם בדיבור – מתגלה במיוחד בדיבור שלו (לכן האדם נקרא 'מדבר', ולא 'חושב' או 'כיו'^ח). כאשר האדם זוכה, הדיבור שלו הוא כלי לגילוי אלקות שלא האיר אצלו במחשבה או בכוחות הנפש העמוקים יותר (עד כדי שהוא חווה יראה ביחס לדיבור שלו עצמו, כמתואר באריכות בספרי החסידות הראשונים^ט).

בבריאת האדם נאמר "נעשה אדם בצלמנו כדמותנו"^י. יש כמה פירושים ליחס בין "צלם"

עד נוסח ברכת "שים שלום".

עה כהקדמת הגמרא לדרשה הנ"ל: "פתח פומיך קרי, פתח פומיך תני, כי היכי דתתקיים ביך ותרויך חיי".

עו ראה פירושי הגר"א והמלבי"ם עה"פ.

עז ישעיה יד, יד. וראה של"ה וישב בסוף דרוש צאן יוסף.

עח ראה גם הטבע היהודי עמ' נא ו'קד.

עט ראה מאור עינים ליקוטים ד"ה "וכי תזבחו זבח תודה", ופרי הארץ תזריע בתחילתו. ראה גם לקו"ת שה"ש ד"ה "לריח שמניך טובים" (ב, ד).

פ בראשית א, כו.

גם בדור של
גילויים, כל דיני
שמירת הלשון
חיים וקיימים, ואף
ביתר שאת –
הפקת כל הטוב
הגנוז מהפה היא
הלעומת־זה הטוב
של הוצאת רע
מהפה

של האלקות ביחסי האיש והאשה^ט). בהקשר שלנו, הביטוי לכך הוא במיוחד בתקשורת בין בני הזוג, בדיבור ביניהם (שהוא עצמו גם דימוי וכינוי ליחוד שלהם^ז) – כאשר "שכינה מדברת" מתוך הגרון של כל אחד מהם אזי ממילא "שכינה ביניהם".

המנוחה שבאדם־מדבר

היום השביעי בשבוע הששי, המלכות שביסוד (שנקראת גם "עטרת היסוד"), הוא המנוחה שבדיבור. בכל הכוונות בהתבוננות הזו, השלב האחרון – שלב המנוחה – הוא מעין 'היפוך מגמה', אחרי שש מדרגות של פעילות גוברת והולכת של המדה בה מדובר, מגיעה מנוחת השבת של אותה מדה. עד כה הלך הדיבור והתפתח, צמח, צבר השפעה במציאות וקבל חיים משל עצמו וגילוי אלקות שמעבר לכוונת המדבר – וכעת מגיע הזמן שלו לשבות, לנוח. בין בני זוג, המדרגה הזו היא המעבר לתקשורת בלתי־מילולית, "אין אמר ואין דברים בלי נשמע קולם"^{אז} – זו התקשורת הכי פנימית ורציפה בין בני הזוג, שמתקשרים ביניהם כל הזמן בלי שמיעת קול או חיתוך שפתים, מתוך מנוחה. שש המדרגות הראשונות היו בתוך ה"אדם" (המדבר), אך כשמגיעים למנוחה מתגלה בו מדרגת "כי לא אדם הוא להנחם"^{אב}, יש בו גילוי של "אני הוי' לא שנית"^{אג} – וממילא הקשר הוא קבוע, בלתי משתנה ובלתי תלוי בנסיבות חיזוניות.

עד כאן דרוש חשוב לשבוע של היסוד, שממחיש כיצד כל התקשורת והדיבור מתחילים מהצניעות וגם מסיימים בגילוי נקודת קשר נעלמה, שלמעלה מהמילים. ולסיכום:

ו"דמות" (כזכר ונקבה^א, ככחות הנפש ולבושיה^{אב} ועוד), וכאן נפרש שצלם הוא הגילוי האלקי מלמעלה למטה ודמות היינו היכולת של האדם להתדמות לה' מלמעלה למעלה (כפי שנצטווה^{אג}). בסגנון אחר, הצלם הוא השראת אלקות בדרך מקיף (צלם הוא לשון צל, "הוי' צלך"^{אד}, אור מקיף מלמעלה^{אה}) והדמות היא ההתלבשות הפנימית של האור האלקי, שמאפשרת לאדם להתדמות לעליון. ההתלבשות הפנימית הזו, ה"דמות", מופיע במיוחד בכח הדיבור שלו, בעצם היותו 'מדבר'.

את גילוי האלקות בדיבור חז"ל מתארים בביטוי "שכינה מדברת מתוך גרונו של משה"^{אז} – הוא פותח את פיו, או את גרונו, והשכינה נכנסת אליו ומתגלה בדיבורו (שבפה) או בקולו (שבגרונו). זו הזכות העיקרית לה אנחנו מקוים כשמגלים את סודות התורה בכלל ואת סודות היסוד, סודות שיר השירים, בפרט (כשם שדווקא ביסוד מתגלה "כח האין סוף"^{אז}, כח היצירה וההולדה האלקית, כך כח היצירה האלקי שבדיבור יכול להתגלות במיוחד בסודות היסוד). אצל בני זוג יש בטבע "אדמה לעליון", לכן הזיווג הקדוש שלהם הוא "יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה" – האיש מתדמה לקוב"ה והאשה לשכינה, התדמות שלא חייבת להיות במודעות אלקית (ב'כוונות' של בני הזוג) אלא יכולה להופיע במודעות טבעית^{אח} (בשיקוף טבעי

פא ראה זר ח"ג לה, ב; ע"ח שכ"ה (דרושי הצלם) דרוש א (מ"ב).

פב תו"ח בשלח קמב, א.

פג המצוה הראשונה בהלכות דעות.

פד תהלים קכא, ה.

פה במדרגה זו ניכר הקשר בין האור והחשך (כנ"ל ביחס ליום ראשון במעשה בראשית) – האור המקיף נקרא צל, שמשמעותו חשך.

פו ע"פ זר ח"ג ז, א; רלב, א; רסה, א; שמות רבה ג, טו; מכילתא שמות יח, יט. ובכ"מ.

פז ראה לקו"ת שה"ש לט, ד ואילך; המשך שמח תשמח ע' ד (סה"מ תרנ"ז ע' קעט) ואילך.

פח על המושגים מודעות אלקית ומודעות טבעית ראה בספר הטבע היהודי במאמר "המודעות עתידית" וכן במאמר "התפלה המתמדת" פרקים ד'ה.

פט כדברי המהר"ל הנ"ל על "טעם ביאה".

צ כתובות יג, א. נדרים כ, ב.

צא תהלים יט, ד.

צב שמואל"א טו, כט.

צג מלאכי ג, ו.

גבורה שביסוד – רקיע שבמדבר
הבחנה בין דיבור רצוי לדיבור אסור

תפארת שביסוד – צומח שבמדבר

חידושים בתוך הדיבור

הוד שביסוד – חי שבמדבר
"חיים הם למוציאיהם בפה"

יסוד שביסוד – אדם שבמדבר
"שכינה מדברת מתוך גרונו"

מלכות שביסוד – מנוחה שבמדבר
"אין אמר ואין דברים בלי נשמע קולם"

חסד שביסוד – אור (וחשך) שבמדבר
שתיקה ודיבור (חש-מל)

נצח שביסוד – מאור שבמדבר
כח ההנהגה שבדיבור

והאשה הזרה-הרעה הן משל עיקרי לתורה ולחכמות חיצוניות^צ – "אשה משכלת"^{צח}, "אשה יראת הוי"^{צט} ו"אשת חיל"^ק. שלשת הביטויים הללו מתארים, באופן פשוט, את שלש הקומות בנפשה של האשה הטובה – מושכל-מורגש-מוטבע (מושגים שאנו מתייחסים אליהם די הרבה לאחרונה^{קא}):
במושכל של האשה היא "אשה משכלת", כמובן.

הכינוי "אשה יראת הוי"^{קב} שייך לתחום המורגש – כאשר מבין המדות חג"ת (חסד-גבורה-תפארת שפנימיותן אהבה-יראה-רחמים) יראה היא הרגש הטהור ("יראת הוי" טהורה"^{קב}), הבסיסי והעיקרי^{קג} של האשה.

בתחום המוטבע שלה האשה היא "אשת חיל", הפועלת במציאות ועושה בה חיל, כמתואר בכל האלף-בית של הפרק האחרון בספר משלי. [נציין שאלה הכינויים העיקריים, אך אפשר גם לבנות פרצוף שלם של שבחי האשה בלשונות המקרא וחז"ל ובלשונות המקובלים בעם ישראל,

צד ראה מלבי"ם משלי כט, ג (וראה עוד רש"י משלי א, א).
צח משלי יט, יד.
צט שם לא, ל.
ק שם פסוק י.

קא ראה שיעור ל"ג בעומר תש"פ ח"ד שפורסם בגליון אחו"ק ושיעור ח' ניסן (ח"ג) שפורסם בגליון תזז"מ, ועוד.
קב תהלים יט, י.
קג וראה תניא ריש פמ"א.

ג. הכח הנשי של ויסות הקשר

איזון הצניעות והגילוי – כח האשה

האיזון בין הצניעות ובין הדיבור הפתוח הוא תכונה נשית מובהקת:

מחד, האשה מתאפיינת, ועל כך שבחה, במדת הצניעות והבושה בכלל ובדיבור בפרט (שהרי "איש טובע בפה" ואילו "אשה טובעת בלב"^צ, כשאת תחושותיה העמוקות "לבא לפומא לא גליא"^{צה} והיא מצפה להבנת מהלך נפשה מרמזים עדינים, בבחינת "אין אמר ואין דברים בלי נשמע קולם" הנ"ל בבחינת עטרת היסוד, שרש הנוקבא ביסוד).

מאידך, האשה נטלה תשעה קבין של דיבור (כנ"ל) ויש לה יכולות תקשורת והבעה מפותחות יותר משל האיש (עד כדי כך שחווה מסוגלת להפיק חות דעת מתוך הדמנמה של אדם, כמבואר באריכות ב"פרצוף הדעת"^{צז}).

חושכל-מורגש-מוטבע כמעלת האשה

יש שלשה ניבים עיקריים בתנ"ך של מעלת האשה, כולם בספר משלי (בו האשה הטובה

צד עירובין ק, ב.

צה מדרש תהלים פ"ט; ז"ח (מרגליות) מדרש הנעלם ח, א. וראה שכינה ביניהם פ"ד הערה ג (עמ' קכד).
צו שערי אהבה ורצון מאמר "פרצוף הדעת: תהליך ההחלטה בנפש וסוד החשמל" (עמ' רא).

("חן" הוא 'מתנת המלכות' בספר יצירה^{קכא}, וכן ידוע^{קכב} ההיקש בין "אשת חן תתמך כבוד" ל"שפל רוח [בעל השפלות, פנימיות ספירת המלכות] יתמך כבוד"^{קכג}).

צינעות וגילוי בכל הקוחות

צינעות האשה היא בעיקר הביטוי להיותה "אשה יראת הוי" – יראת השמים המיוחדת לאשה מתבטאת בעיקר בצינעותה, הזהירות מ"שקר החן והבל היפי" שבתחלת הפסוק. אך בכל שלשת הרבדים קיימת אותה נשיאת הפכים (נשית) של צינעות וגילוי:

גם ה"שכל טוב", המתאים ל"אשה יראת הוי" – "ראשית חכמה יראת הוי" שכל טוב לכל עשיהם^{קכד} – מתאפיין בצינעות, כנ"ל באריכות בענין "ואת צנועים חכמה", ושרשו בכתר (וב"צינעותא" שבכתר, שרש האשה-המלכות ברדל^{קכה}) שהרי "בית והון נחלת אבות [המוחין חכמה ובינה^{קכז}] ומהוי" [הכתר שמעליהם] אשה משכלת". ועם זאת, אותו "שכל טוב" נושא חן – "שכל טוב יתן חן"^{קכז} – כמתאים ל"אשת חן"^{קכח}. דוגמה ל"אשה משכלת" בעלת "שכל טוב" היא אביגיל, לה אומר דוד המלך "ברוך טעמך"^{קכט} – אביגיל היא משבע הנביאות שעמדו לעם ישראל^{קל}, אשה

ובתמצית: "אשה צנועה"^{קד} – השבח העיקרי לאשה בחז"ל – בפנימיות הכתר (רדל"א, סוד ה"צינעותא"); "אשה כשרה" ש"עושה [מעצבת את^{קה}] רצון בעלה"^{קי} בחיצוניות הכתר, הרצון; "אשה משכלת" בכח המשכיל שבכתר (מו"ס, חכמה דאריך אנפין) המאיר בחב"ד; "אשה חכמה"^{קי} (בחכמת חיים) בחכמה; "אשה חכמת לב"^{קי} (בחכמת מלאכת המשכן המעשית, סוד "לעשות"^{קט}) בינה "סוד בינה לבא"^{קי}; "אשה טובה"^{קיא} (בסוד "מצא אשה מצא טוב"^{קיב}) – האוהבת לעשות צדקה וחסד ולהיטיב עם הבריות – בחסד; "אשה יראת הוי" בגבורה, כנ"ל; "אשה יפה"^{קיא} – "אין אשה אלא ליפיי"^{קיד} (ומסוגלת היפי לזכות גם לבנים^{קטו}, "אין אשה אלא לבנים"^{קיד}), וכפי שנשתבחו האמהות והנשים הדגולות בתנ"ך, "יפת תאר ויפת מראה"^{קטו} וכיו"ב – בתפארת, שמובנה יפי, כפשוט; "אשת חיל" היא כללות המוטבע, כשבפרט יש "אשה נביאה"^{קיז} בנצח והוד (מהם יונקים הנביאים והחוזים^{קיח}) ו"אשה צדקת"^{קיט} (כלשון השגורה בדורות האחרונים) ביסוד, "וצדיק יסוד עולם"; "אשת חן"^{קכ} במלכות

קד ראה בראשית רבה יב, ח (ובכ"ד).

קה לקו"ש ח"ד פרשת בלק סעיף ד (משיחת י"ג תמוז תשכ"ב סעיף מ); שיחת פורים תשמ"ג סעיף כה. וראה שכינה ביניהם ספ"א (עמ' קג).

קו תנא דבי אליהו רבה פ"ט.

קז שמואל ב יד, ב; כ, טז.

קח שמות לה, כה.

קט בראשית ב, ג. וראה שמות לא, ד"ה; לה, כט; שם פסוק לג; לו, ז; לט, ג.

קי הקדמת תקו"ז יז, א ("פתח אליהו").

קיא יבמות סג, ב. ב"ב קמה, ב. סנהדרין ק, ב. ועוד.

קיב משלי יח, כב. וראה רש"י עה"פ.

קיג משלי יא, כב.

קיד כתובות נט, ב.

קטו ראה בשיעור כ"ו אלול תשע"ו, ובכ"מ.

קטז בראשית כט, יז.

קיז שופטים ד, ד.

קיח ראה הקדמת תקו"ז ב, א; ביאור הגר"א לתקו"ז תקון יח; קהלת יעקב ערך 'נח' ('נצח הוד בחינת חוים נביאים').

קיט אשה צדקת = 900, ל פעמים ל (סוד "הלב היהודי").

קכ שני לשונות "אשת" (ולא רק "אשה") שכאן – אשת

חיל אשת חן – עולים חן פעמים הוי!

קכא פ"ד מ"ג.

קכב ראה הקדמת שכינה ביניהם אות ב; סוד ה' ליראיו ש"א פל"א; רוחו של משיח עמ' כח. ובכ"מ.

קכג משלי כט, כג.

קכד תהלים קיא, י.

קכה ראה ט"ח ש"ג (א"א) פ"ב. ובכ"מ.

קכו ראה יין משמח ח"א שער ראשון בתורה "מה' אשה לאיש".

קכז משלי יג, טו (וראה גם משלי ג, ד).

קכח תהלים קיא, י.

קכט שמואל"א כה, לג. וראה בתרגום, ברד"ק, במצודות ובמלבי"ם שזהו שבח לשכלה הטוב.

קל מגילה יג, ב. מבין שבע הנביאות היא החמישית (המשיחית), כנגד ההוד, בסוד גילוי השוק שלה (כדלקמן בפנים).

אהבה בזמן ריחוק

גם בחיי הנישואין, בין בני הזוג עצמם, יש נשיאת הפכים בין גילוי לצניעות. נשיאת ההפכים של עולם האצילות, בו ההפכים מתקיימים בו־זמנית, מתגלה ביחוד עצמו – הזמן של הקרבה המלאה, ללא כל חציצה קמא, בו נדרשות הלכות צניעות מצד הזמן והמקום קמב (והחסידים האוהבים ביותר, החל מאברהם אבינו ושרה אמנו קמג, נשתבחו בצניעות שביניהם קמד). בכל מעגל הנישואין – כשיורדים לעולמות התחתונים, בהם קיים זמן – נפרטים ההפכים, באופן יחסי, לזמני הקרבה והריחוק, כאשר הויסות תלוי באשה ובמחזור הטהרה שלה. זמני הריחוק הם בעצם תחושת 'לא' אצל האשה – כעת לא הזמן, אל תתקרב אלי. אותה רגישות נשית קיימת, באופן עדין יותר, גם בזמני טהרה והיא מחדירה בכל הקשר ממד צנוע ומרפרף של "נוגע ואינו נוגע" קמה (ורמז: אשה ועוד "נוגע ואינו נוגע" עולה "יראת הוי").

אכן, מדד האהבה האמתית בין בני הזוג הוא דווקא בזמני הריחוק. בזמנים אלה, כאשר האשה נדה, יש כל מיני הרחקות והנהגות צניעות – האשה אומרת לאיש 'אל תגע בי, אבל לא 'אל תאהב אותי' (וכידוע קמו, 'אני אוהב אותך' בגימטריא "שכינה ביניהם" קמז). לכן, זהו זמן בו מתחולל המבחן הפנימי של האהבה האמתית, האהבה הצנועה שבלב – איך אומרים לאשה

צדקת קלא, צנועה קלב, טובת־לב ובעלת־חסד קלג, שבחמתה מצילה את דוד מבוא בדמים (דס נדה ושפיכות דמים), ועם זאת היא משתבחת בהיותה יפהפיה (אחת מארבע היפהפיות שבעולם) שרק זכרונה מעורר תאוה קלד ובכך שבגילוי שוקה משכה את דוד קלה (וכן בכך שחמתה, שנועדה להציל מנקמת דוד, כללה גם תכנון שישאנה אחרי שימות בעלה קלי) קלז.

"אשה יראת הוי" מופיעה בניגוד ל"שקר החן והבל היפי", כנ"ל, אך כאשר היא "אשה יראת הוי" אזי "היא תתהלל" גם בחן (של אמת) וביפי (של ממש) קלח.

גם ה"אשת חיל", הפועלת בהצלחה מרובה בענייני העולם הזה – מצויה בענייני העולם, במסחר ובחקלאות – עושה זאת מתוך צניעות 'עצמית' וטבעית, כשהיא יודעת לקיים בעצמה בלכתה בחוץ "הצנע לכת" קלט בכל תנועותיה (בסוד "הצנע" – הצדיק נע קמ).¹

קלא ראה סנהדרין כא, א (שהיא הדוגמה לאשת־מלך צדקת בתכלית – כלשון בה נוקטים בציטוטי גמרא זו).

קלב ראה במפרשי מגילה יד, א (תוספות, מהרש"א, שפ"א, בן יהודה ועוד) – ובש"ת רדב"ז ח"ז סכ"ט – המתאמצים ליישב את המסופר שם בגמרא (וכדלקמן בפנים) באופן שאינו פוגע בצניעותה הוודאית של אביגיל, וראה גם פסחים ג, ב שהגמרא צריכה לתרץ את האמור באביגיל באופן שאינו פוגע בצניעות (במעשה ואף בדיבור), ודוק.

קלג כניגוד המודגש בינה לבין בעלה הנבל (ראה שמואל"א כה, יח"כ). אביגיל רומז לסוד "אברהם [אבינו] יגל" (נסח מנחה לשבת קדש) – אברהם איש החסד – ויש להמליץ שהיא "בת נדיב" (שה"ש ז, ב), "בתו של אברהם אבינו שנקרא נדיב" (שהש"ר ז, ה), ועליה נדרש "בת היתה לאברהם אבינו ו'בכל שמה" (ב"ב טז, ב).

קלד מגילה טו, א.

קלה שם יד, א (וכנ"ל בהערה קלג).

קלו שם יד, ב.

קלז ואותה "אשה משכלת" זוכה גם לברכת "לא תהיה משכלה" (שמות כג, כו) – סגולת ה"אין אשה אלא לבנים" הכרוכה ב"אין אשה אלא ליפי", כנ"ל.

קלח ראה חידושי מהר"ם שף לכתובות יז, א ועבודת ישראל ויצא ד"ה "רחל היתה יפת תאר" (ונתבאר בכ"מ בספריו).

קלט מיכה ו, ח.

קמ ראה בספר שכינה ביניהם בהקדמה (בפנים, בעמ' מ' ובהערה י') ובפ"ח.

קמא כתובות מח, א.

קמב ראה טושו"ע סימן רמ.

קמג ראה רש"י בראשית יב, יא.

קמד שבת נג, ב.

קמה ירושלמי חגיגה פ"ב ה"א (ט, א), וראה יין משמח ח"ד עמ' עט.

קמו התוועדות אור לכו"ח תשרי ע"ה (שיעורים והתוועדות תשע"ה ח"א עמ' רנב) ובכ"מ.

קמז נשיאת הפכים מתבטאת במלה "מאד" (ראה גם בראשית רבה ט, זיח"ט"ו), לכן לזמני נשיאת הפכים של הריחוק עם גילוי האהבה מתאים הביטוי 'אני אוהב אותך מאד', בגימטריא "שמע בקלה" (בראשית כא, יב), הציאות של האי־אברהם לרוח הקדש שמגלה אשתו־שרה (בכלל, ובפרט בעניני הקשר – 'בקלה', בגימטריא "טעם ביאה", כנ"ל).

איזון ועיון

יתר על כן, כפי שהוסבר בפרק הראשון, האיזון עצמו תלוי בצניעות, המאפשרת לאדם להאזין, להיות קשוב באמת לזולתו, ומתוך כך להגיע לעמידה פנים בפנים.

בלשון חז"ל, מה שאנחנו קוראים איזון (המצב השקול של המאזניים, כמו קו ישר המתוח בין שתי האזניים) נקרא עיון^{קנ"ד} (כמו הקו שבין העינים). תכלית העיון בסודות התורה (כשימוש השכיח במלה זו) הוא להביא למצב מעוין-מאוזן. ההקשבה לזולת מתוך צניעות, באיזון של 'אזן באזן', מאפשרת עיון של "עין בעין"^{קנ"ה} – מבט עינים אוהב (בסוד "עיניך יונים"^{קנ"ו}, אהבת האיש לאשתו בדרגת "יונת"^{קנ"ז}), מתוך שויון (מצב של "שוין בקומתו"^{קנ"ח}, כשהאיש והאשה הם "שני המארות הגדלים"^{קנ"ט}), ותקשורת 'בגובה העינים', תקשורת פתוחה וגלויה, 'בלי סודות', אך מתוך צניעות וכבוד הדדי.

"שיר השירים קדש קדשים"

כל ההתבוננות הזו מחזירה אותנו לנקודת המוצא העיקרית – העיסוק המשיחי בגילוי הסודות של שיר השירים, עליו נאמר כי "כל הכתובים קדש" ו"כל השירים קדש" אבל "שיר השירים – קדש קדשים"^{קס}. כל מהותו של קדש קדשים הוא נשיאת ההפכים, המתבטאת בכך

קנ"ד ראה ב"ב פט, א (ובאריכות בענין המתקלא ובסוד המאזניים ראה בבאורים למאמר "פרצוף הדעת" בשערי אהבה ורצון). ורמז: ממצע עיון און הוא 100, השלמות של י פעמים י (כאשר גם ה'כנף' היא מספר מרובע-שלם, ו פעמים ו).

קנ"ה ישעיה נב, ח.

קנ"ו שה"ש א, ט; ד, א.

קנ"ז שם ה, ב. וראה יין משמח ח"ד ש"ג והנסמן שם.

קנ"ח ראה ע"ח של"ו (מיעות הירח) פרקים א.ב. השלמות של "שוין בקומתו" היא מדרגת "תמתי" (ב"יונת" שוים ב'גובה העינים' וב"תמתי" "כתר אחד לשניהם"), אך שתי המדרגות מתאחדות בשיר השירים – "אחת היא יונתי תמתי" (שה"ש ו, ט).

קנ"ט בראשית א, טז.

קס ידים פ"ג מ"ה.

'לילה טוב'^{קמ"ח}, עם כל הרגש הפנימי, ללא כל מגע וקרבה.

ד. צניעות ודיבור בגובה העינים סוד ה"מתקלא"

נחזור לנושא בו פתחנו. שיווי המשקל הנכון בין הצניעות לבין הגילוי, שייך בעצם להגדרה של סוד הנישואין המתוקנים:

בלשון הזה, איזון ושיווי-משקל נקרא "מתקלא", וספרא דצניעותא – החלק הכי צנוע וסודי בזה, בו סודות התורה הכי עמוקים מופיעים באתגליא – פותח בביטוי "עד דלא הו מתקלא לא הו אשגחן אפין באפין"^{קמ"ט} (תרגום: 'עד שלא היה שיווי משקל, לא היו משגיחים מסתכלים פנים בפנים'). כלומר, ההסתכלות האוהבת פנים בפנים של הזכר והנקבה תלויה ב"מתקלא" – באיזון של עולם התיקון. רבי שמעון בר יוחאי הסביר^{קנ"י} כי כל המשכת השפע בעולם תלויה ב"שבת אחים גם יחד"^{קנ"א} – באותה הסתכלות (ויחוד) של הזכר והנקבה זה בזו פנים בפנים, כפי שפני הכרובים היו איש אל אחיו^{קנ"ב} בזמן שישראל עושין רצונו של מקום^{קנ"ג}. לעניננו, ה"מתקלא" הוא-הוא האיזון של "זאת צנועים חכמה" עם "הולך רכיל מגלה סוד" (למעליותא) כאשר הא בהא תליא – גילוי הסודות (החכמה הפנימית) תלוי בצניעות.

קמ"ח האיש הוא בחינת יום והאשה היא בחינת לילה (בסוד "לילה ללילה יחוד דעת", הרומז לחוה, האשה הראשונה, וראה גם שערי אהבה ורצון בתחלת מאמר "פרצוף הדעת"). לילה טוב עולה ב"פ לוי – אחד ברו"ס תיבות והשני באמצעי תיבות – סוד "הפעם ילדה אישי אלי" (בראשית כט, לד), "כמעט איש וליות" (מלכים א' ז, לו).

קמ"ט זהר ח"ב קעו, ב (ספד"צ פ"א).

קנ"ו ראה זהר ח"ג נט, ב שם מסופר כיצד הוריד רשב"י גשם ע"י דרשת הפסוק. וראה התוועדות ל"ג בעומר תש"פ ח"ד – נדפסה בגליון אחו"ק השתא.

קנ"א תהלים קלג, א.

קנ"ב שמות כה, כ; לו, ט.

קנ"ג ילקו"ש מלכים רמז קפא.

של דבר לפתוח את המקום הסודי והמוצנע ביותר ("דביר המצנע" קס"ה), אליו נכנס רק הכהן הגדול "אחת בשנה" קס"ו, ולהראות לכל ישראל "ראו חבתכם לפני המקום" קס"ז. ב'מבצע שיר השירים' אנו שואפים לחזור לבית המקדש השלישי ולהחזיר את "טעם ביאה" למקומו האמתי, בטהרה ובקדושה.

ש"מקום ארון וכרובים אינו מן המדה"קס"א. בקדש הקדשים (שנקרא גם "חדר המטות" קס"ב) עומדים, "כמעט איש וליות" קס"ג, ה"שנים כרבים" קס"ד שבמצב המתוקן פניהם איש אל אחיו (בשויון של משפיע-מקבל) – סימן גלוי לאהבת ה' אלינו. כאשר נשיאת ההפכים מאפשרת בסופו

קס"א יומא כא, א.

קס"ב מלכיס"ב יא, ב; דברי הימים"ב כב, יא.

קס"ג מלכיס"א ז, לו.

קס"ד שמות כה, יח.

הלוֹמֵד עַל מְנַת לַעֲשׂוֹת | צידה לדרך

- ◆ הצניעות היא סוד הקשר האמתי בין איש ואשה – המפתח לכבוד לפלא ולהתחדשות תמידית.
- ◆ המרפא לדור הפרוץ הוא גילוי סוד האהבה הצנועה.
- ◆ על החצנת האהבה נאמר "משחרב בית המקדש ניטלה טעם ביאה וניתנה לעוברי עבירה".
- ◆ החיבור השלם בין איש לאשתו תלוי בחיבור השלם בין הקב"ה וכנס"י במקדש.
- ◆ החזרת "טעם ביאה" לקדושה תלוי בגילוי סתרי תורה – חכמת הקבלה.
- ◆ צניעות מאפשרת הקשבה – בני זוג צנועים קשובים זה לזו ולשכינה שביניהם.
- ◆ מתוך צניעות ניתן להגיע לגילוי סודות אמתי ושלם.
- ◆ שלשת מגלי הקבלה הגדולים בדורות האחרונים – הרמ"ק, האר"י והבעש"ט – הם בסוד "גולה סוד", "הולך רכיל" ו"פתה שפתים" בקדושה.
- ◆ תכלית 'מבצע שיר השירים' היא גילוי נשיאת ההפכים של האצילות.
- ◆ בדור של גילוי סודות יש להקפיד ביתר שאת על שמירת הלשון.
- ◆ הדיבור בקדושה צומח-מתפתח, מחיה ומגלה אלקות.
- ◆ בני זוג יכולים להתדמות לקוב"ה ושכינתיה במודעות טבעית.
- ◆ בדיבורי בני הזוג "שכינה מדברת מתוך גרונם" ואזי "שכינה ביניהם".
- ◆ צלם ודמות הם אור אלקי מקיף (מלמעלה למטה) ואור אלקי המתגלה בפנימיות בהתדמות לה' (מלמטה למעלה).
- ◆ שיא התקשורת בין בני זוג הוא בתקשורת לא מילולית, מתוך מנוחה.
- ◆ ויסות הצניעות והגילוי הוא כח נשי מובהק.
- ◆ האשה הטובה היא "אשה משכלת" (במושכל), "אשה יראת הוי'" (במורגש) ו"אשת חיל" (במוטבע).
- ◆ מבחן האהבה האמתית הוא דווקא בזמני ריחוק.
- ◆ סוד הנישואין הוא סוד ה"מתקלא" – האיזון בין צניעות לגילוי.
- ◆ מתוך איזון-האזנה מגיעים לעיון – דיבור 'בגובה העיניים', 'כי עין בעין ידאו'.

ניגון

482 | שבט תשפ"א

ניתן לשמוע את הניגון גם בקו הפנימי־פון שלנו במספר 02-5434297 שלוחה 4 < 10 < 482.
 לשמיעת הניגון מתוך פרויקט "קולמוס הנפש": youtu.be/_05Gszny3fQ

$\text{♩} = 94$
 6
 11
 15
 20
 25

נועם אלימלך

פרשת אמור

תיקון הבוגדים

לשפל ונבזה וכבוגד חלילה לא יפרום רק יחזיק במדה זאת לעולם.

איש החסד הגדול

בפסוק מודגשת מדת הגדולה, "והכהן הגדול מאחיו", וכן "שמן המשחה" לשון גדולה (ע"פ הגמרא "למשחה, לגדולה"^א) – גדולה היא מדת החסד, "לך הוי' הגדלה והגבורה". כל כהן הוא מצד החסד, והכהן הגדול הוא זה "שעל ידו הולכים כל השפעות והרחמים" במדת החסד (ושרשו בחסד דעתיק המלוכש בגלגלתא דאריך). "והכהן הגדול מאחיו" פירשו חז"ל "שיהיה גדול מאחיו בכח בנוי בחכמה ובעושר", ואם אין לו עושר אזי "גדלו משל אחיו"^ב, אחיו הכהנים מגדלים אותו במדת החסד. **והכהן = אלהים**^ג, הכהן הוא שמקיים "אני אמרתי אלהים אתם". הכהן הגדול, איש החסד וההשפעה, רומז לצדיק הגדול שיש לו כח "ללבוש את הבגדים", לתקן את הבגידות של הבוגדים, להחזירם בתשובה ולהפוך את הבגדים לבגידות ללבושי קדש, "זדונות נהפכות לזכויות" (וכן צדיק האמת נקרא בזוהר "זכאי קשוט", הופך הכל לזכויות). הדרוש מיוסד על דברי חז"ל "וירח את ריח

והפהן הגדול מאחיו אשר יוצק על ראשו שמן המשחה ומלא את ידו ללבוש את הבגדים את ראשו לא יפרע ובגדיו לא יפרם.^א כתב הנועם אלימלך: והכהן הגדול מאחיו אשר יוצק על ראשו שמן המשחה. פירוש שעל ידו הולכים כל השפעות והרחמים שהם נקראים שמן המשחה לשון גדולה # ומלא את ידו ללבוש את הבגדים פירוש שיש כח ביד צדיק כזה להלביש את הבגדים כי בגד הוא מלשון בגידה פירוש היכולת בידו לכפר על עוון הדור עושה מהם לבושי קודשא שדרך הצדיק להוכיח עצמו תמיד בכל עת ואומר בפני בני אדם תמיד שהוא מקולקל במעשיו והוא פורט לפניהם חטאים שעושים אותם שאר בני אדם ותולה הצדיק הזה בעצמו אותם חטאים כאלו עשאים הוא ועל ידי זה הוא מכניס בלבם יראה גדולה והם שבים מעוונותיהם וגדולה תשובה שזדונות נעשים כזכויות נמצא אותם הבגידות עצמם הצדיק בחכמתו עושה מהם זכויות ולבושי הקודש כמצות עצמם ואמר הכתוב הצדיק כזה את ראשו לא יפרע פירוש לא יגלה החכמות שבראשו רק צריך להסתיר אותם מאד בשעת דיבורו עם בני אדם # ובגדיו לא יפרום רוצה לומר ומדרגה הזאת שמחזיק עצמו תמיד

א זבחים כח, א.
ב יומא יח, א.

ג גם והכהן במספר קדמי = אלהים במספר קדמי = 321, השגחה. חלק הקדמי = 5 פעמים בטול, ממוצע כל אות.

הנורן מרשימת הרב כ"ה ניסן תשפ"א, ע"י יוסף פלאי.
א ויקרא כא, י.

הקדוש זך ונקי... רק אני הוא העובר, ואמת הוא שכזה וכזה עשיתי. ובכח כל הלילה. וביום המחר נסע אחר הרב הקדוש כמה ימים עד שנעשה בעל תשובה גדול!"

הצדיק יכול להתוודות כך מפני שהוא אוהב את החוטא וקשור אליו באמת, כמו שהכהן הגדול מתודה ביום הכפורים על חטאי כל ישראל. הצדיק לא יכול לעמוד מנגד בראותו את החוטא הטובע במים הזדונים, ומקיים במסירות נפש "לא תעמוד על דם רעך" (דס־דמיון שרש החטא). ממילא, "כמים הפנים לפנים", הצדיק פועל הרגשת התקשרות עצומה של החוטא כלפיו, בחבלי עבותות אהבה רבה. זהו סודה של תנועת החסידות (חסד־גדולה) שאדמו"ר הזקן רצה לקרוא לה "תנועת בעלי תשובה" – צדיקי החסידות חשים עד כמה "ישראל אע"פ שחטא ישראל הוא" (כמו שגילה רבי ישראל בעל שם טוב), ומעוררים את כולם לתשובה מאהבה (בחכמת הצדיק הרואה את הנולד, את הזכות שתצא מהבגידה). בגידה היא הפרת הנאמנות לאוהב, אך מתוך אהבת הצדיק מתחדשת אהבת החוטא עד שמגיע לאהבה שאינה תלויה בדבר, ועד לאהבה של מסירות נפש ממש.

"את ראשו לא יפרע" – ראשו היינו חכמתו של הצדיק בהתוודותו את חטאי הזולת, ועליו לנהוג בערמה, "אני חכמה שכנתי ערמה", להיות "ערום ביראה" (יראה עילאה שהיא חכמה עילאה), ולתקן את חטא אדם וחזה על ידי נחש הקדמוני שהיה ערום.

"ובגדיו לא יפרם" – שלא יפסיק עבודה זו, להחזיק עצמו חוטא בחטאי הזולת כל ימי חייו. כאן מדגיש רבי אלימלך שאותה עבודה של ימי הגלות עם אחיו רבי זושא הוא ממשיך גם בהיותו צדיק גלוי. כמו שאמרו כמה צדיקים גלויים שבעצם הם עדיין בבחינת צדיק נסתר (כמשל הקרחון שרק עשירית ממנו גלויה מעל פני המים).

בגדיו, אל תקרי בגדיו אלא בוגדיו" – הבוגדים עושים תשובה וכך מעלים דיח טוב. הריח הטוב שייך לגילוי אור הכתר, בחינת משיח "דמורח ודאין", וזהו מקום שבעלי תשובה עומדים שצדיקים גמורים אינם עומדים בו. המשיח נקרא "מהר שלל חש בז", הוא שולל את העבירות וכך מגיע שלל רב וביזה גדולה, דהיינו הזכויות היוצאות מהבגידות, בז ר"ת בגידה זכות.

והנה "גדולה תשובה שזדונות נעשות לו כזכויות" נאמר דווקא בתשובה מאהבה, אך הנועם אלימלך מביא זאת בסתם, כיון שעצם הביטוי "גדולה תשובה" רומז לתשובה הבאה ממדת הגדולה־החסד, דהיינו תשובה מאהבה (פנימיות החסד). הצדיק מקיים בעצמו "כל ימיו בתשובה" (ולכן הוידוי שלו אינו שקר ח"ו), תשובה מאהבה רבה, והוא מעורר את החוטא לחזור בתשובה כמוהו, גדולה תשובה מאהבה.

הוכיח את עצמו

הצדיק מחזיר בתשובה על ידי שהוא מוכיח את עצמו בקול בפני החוטאים, כאילו עשה בעצמו כמעשיהם (בעוד מקומות כותב הנועם אלימלך שהצדיק מתודה בקול כדי לעורר לתשובה, אך כאן מחדש שמתודה על אותן עבירות שרואה באחרים). ידוע שכך היה נוהג רבי אלימלך עצמו עם אחיו הרבי ר' זושא (כמו בזמן ה'גלות' שעשו יחד), כמו שמסופר על רבי זושא "פעם אחת לן במלון והכיר בפני בעל הבית שהוא מלא עונות ופשעים. ובלילה כשהלך בעל הבית לישון, ישב הרב הקדוש על הארץ וזמר שבחי תהלים בדבקות נפלאה וצווח בקול מר מעומק הלב כקורא אל עצמו, זושא זושא, תן לבך לשוב, כי עוון כזה עשית ביום פלוני במקום פלוני כו'. ופירט כל החטאים והעוונות שעשה בעל הבית. וכששמע בעל הבית כל זה, נפל ממשכבו על הארץ וצעק מעומק לבו: רבינו

ה סנהדרין לו, א.

י יומא פו, ב.

זהב שלמה

ביאורים בפירוש רש"י | פרשת אמור

קדושת הכהנים

"וקדשתו" גם לעניין טומאה וגם לעניין נשים פסולות. ולפי זה צריך לומר שהלימוד הראשון, "קדשים יהיו, על כרחם", מדבר על כפיה בדברים, והלימוד השני "וקדשתו על כרחו" מלמד על כפיה בשוטים (רא"ם וגו"א). והדברי דוד פירש: צריך לימוד נוסף לומר שגם לאחר שנשא אשה האסורה לו אין אומרים שכבר נתחלל ואין לכופו אלא צריך לגרשה. והקשו: מדוע צריך לימוד מיוחד שבית דין כופים את הכהן בדברים אלו, והרי בכל עבירות שבתורה כופים את האדם שלא יעשה? ומפרשים: היה אפשר לחשוב שהכהן יכול לומר "הניחוני להיות כמו ישראל שאשא גרושה ולא אעבוד עבודה" (מושב זקנים. וראה לקמן מדברי אדה"ז).

הלקה ויסרהו

את כפל הלשון של רש"י "הלקה ויסרהו" פירש המשכיל לדוד "הלקהו על העבר לפי שנשא הפסולה וייסרהו על העתיד וכאן לא שייך מלקות קצוב אלא ייסרהו עד שירצה לגרש". אך לא נראה שזו כוונת רש"י, שהרי כתב הכל בהמשך אחד על העתיד, "שאם לא רצה לגרש [מכאן ואילך] הלקהו ויסרהו". לכן יש לפרש: "הלקהו" מלקות ו"יסרהו" שאר יסורים אם צריך, הכל כדי לכופו לגרש (וכ"כ באר בשדה). וברמז: השער של הלקהו הוא לק (האותיות העיקריות בשרש לקה), והשער של יסרהו הוא

[כא, ו] קְדָשִׁים יִהְיוּ לְאֱלֹהֵיהֶם וְלֹא יִחַלְלוּ שֵׁם אֱלֹהֵיהֶם כִּי אֶת אֲשֵׁי ה' לָחֵם אֱלֹהֵיהֶם הֵם מִקְרִיבִים וְהָיוּ קְדָשׁ. **קדשים יהיו על כרחם יקדשו** בית דין בכך.

[כא, ח] וְקִדְשֹׁתוֹ כִּי אֶת לֶחֶם אֱלֹהֵיךָ הוּא מִקְרִיב קְדָשׁ יִהְיֶה לָּךְ כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי ה' מִקְדָּשְׁכֶם. **וקדשתו על כרחו, שאם לא רצה לגרש, הלקהו ויסרהו עד שיגרש. קדש יהיה לך** נהוג בו קדושה לפתוח ראשון בכל דבר ולברך ראשון בסעודה.

מדוע צריך שני לימודים שמקדשים את הכהן בעל כרחו? בפשטות, הפסוק הראשון בא בהמשך לאיסורי טומאה האמורים לפניו, ובא ללמד שבית הדין כופים אותו שלא יטמא למתים. והפסוק השני בא בהמשך לאיסורי חתון "אִשָּׁה זֶנְהָ וְחַלְלָהּ לֹא יִקְחוּ וְאִשָּׁה גְרוּשָׁה מְאִישָׁה לֹא יִקְחוּ כִּי קְדָשׁ הוּא לְאֱלֹהֵינוּ" (פס' ז), ועל זה נאמר "וקדשתו על כרחו, שאם לא רצה לגרש הלקהו ויסרהו עד שיגרש".

אבל בגמרא מובאת ברייתא "מנין שאם לא רצה דפנו? תלמוד לומר וקדשתו בעל כרחו"^א, ופירש רש"י "מנין שלא רצה כהן להתקדש מן טומאה ומנשים פסולות. דפנו, הכהו וקדשהו בעל כרחו". מכאן שרש"י מפרש את הלימוד

ערך מרשימת הרב ע"י יוסף פלאי. א' במות פח, ב.

מי שאומד שאינו יכול ליתן רשות להשתמש בו אלא אם כן יש לו איזה הנאה... אבל אם אין לו שום הנאה מזה אינו יכול למחול שנאמר וקדשתו ודרשו חכמים קדשהו בעל כרחו".

ומכריע אדמו"ר הזקן כדעה הראשונה: "והעיקר כסברא הראשונה" ואין אומרים וקדשתו בעל כרחו אלא בדברים התלויים בקדושת הכהנים שאינו רשאי לחלל קדושתו ולישא גרושה וכיוצא בה, לפי שקדושת הכהנים לא ניתנה להם ליהנות בה גופם כמו שקדושת ישראל לא נתנה להנות בה גופם שמצות לאו ליהנות ניתנו אלא גזירת מלך היא עליהם שיהיו קדושים הואיל ונבחרו לשרת למלך הקדוש כמ"ש קדושים תהיו כי קדוש וגו' קדוש יהיה כי קדוש וגו' לפיכך אינה בידם למחלה. אבל כבוד הכהונה ניתן להם להנאתם לעלות לתורה ראשון וליטול מנה יפה ראשון וכן להקדימם לכל דבר שבקדושה כבוד זה הנאת הגוף הוא לפיכך הוא בידם למחול כבודם ורשאי ליתנו לישראל אם רצה כי רצונו של אדם זהו כבודו".

כלומר, "וקדשתו על כרחו" נאמר רק בנוגע לאיסורי חתון וכדו', איסורים הנובעים מעצם קדושת הכהנים שאינה להנאתם ולא שייך בה מחילה, ואילו כבוד הכהנים (שנלמד מ"קדש יהיה לך") הוא לטובתם ולהנאתם ולכן יכולים למחול. קדושה היינו פנימיות ועצמיות, ואילו הכבוד הוא חיצוני יחסית, כמו הלבושים הנקראים כבוד¹, אך הם משלימים זה את זה, וכן ברמז: **קדשה כבוד = אמת (אהיה ברבוע)**. עצם הקדושה הוא על דרך "שמע ישראל... ה' אחד" (יחודא עילאה), והכבוד הוא על דרך "ברוך שם כבוד

סר (בשרש יסר) – יחס יפה של 'שלם וחצי', ל חצי ס, ק חצי ר. לרמז ש"יסרהו" הוא מנה אחת אפים, כפלים מלקות אם אינו מצייט. ועוד, **לק = 130 = 5 פעמים הוי'**, כנגד ה גבורות. **סר = 260 = 10 פעמים הוי'**, דהיינו ה גבורות בתוספת ה חסדים, שאם מסרב אז גם החסדים הופכים לגבורות. ומכל מקום הכל הוא חסד (הכל כפולות של שם הוי', שם הרחמים), כיון שהכל נועד לקדש אותו בכהונתו שהיא חסד בעצם.

קדושת הכהנים וכבוד הכהנים

"קדש יהיה לך, נהוג בו קדושה לפתוח ראשון בכל דבר ולברך ראשון בסעודה"². כלומר, כיון ש"וקדשתו" מתפרש על כפיה לגרש, אזי "קדש יהיה לך" בא ללמד על מנהגי כבוד אלו. אמנם בגמרא נראה שהלכות אלו נלמדות מ"וקדשתו" – "וקדשתו לכל דבר שבקדושה, לפתוח ראשון ולברך ראשון וליטול מנה יפה ראשון"³ (ופירש רש"י "לפתוח ראשון, בכל דבר כבוד בין בתורה בין בישיבה הוא ידבר בראש. ולברך ראשון, בסעודה. וליטול מנה יפה ראשון, אם בא לחלוק עם ישראל בכל דבר לאחר שיחלקו בשוה אומר לו ברור וטול איזה שתצא). אך בפשטות אין כאן סתירה כי הגמרא נקטה את ראש הפסוק אע"פ שהלימוד הוא מהמשך, "קדש יהיה לך"⁴.

ונחלקו הפוסקים האם מועילה מחילת הכהן שלא יכבדו אותו. וזה לשון אדמו"ר הזקן "אסור להשתמש בכהן אפילו בזמן הזה וכמועל בהקדש הוא, שהרי נאמר 'וקדשתו כי את לחם אלהיך הוא מקדיב' ואף עכשיו שאין לנו קרבנות בקדושתו הוא עומד. ואם הכהן הוא מוחל על כבודו מותר שהכהונה שלו היא ויכול למחול כבודו וליתן רשות לישראל להשתמש בו. ויש

ה כאן מוסיף "שהרי יכול ליתן רשות לישראל לקרות ולברך לפניו אף על פי שאין לו שום הנאה מזה כמ"ש בסו" קל"ה ור"א" – בסימן קל"ה מדובר על עליית כהן ראשון בקריאת התורה, וראה שם בטור ובית יוסף שנחלקו אם באמת יכול למחול או שזו תקנה מיוחדת שאינו יכול למחול. ומסקנת כמה אחרונים שיש לסמוך על המקלים בשעת הצורך אך שהכהן יצא מבית הכנסת (ראה פסקי תשובות שם אות ט וש"נ).

1 שו"ע אדה"ז קכח, ס.

2 שבת ק"ג, א.

ב בכל הבא לקמן ראה אנציקלופדיה תלמודית ערך כהן פרק 1.

ג גיטין נט, ב.

ד כמו שביאר הדרישה או"ח קלה, א (בסופו). וראה

רא"ם וגו"א.

התיקון של המוחין דקטנות, שלפעמים נצרך להיות בדרך כפיה כדי לגלות את הפנימיות, דהיינו גילוי האמת שלו וזהו תיקון התפארת (עיקר ז"א), "תתן אמת ליעקב [מדת התפארת, 'תפארת ישראל']". ויש לפרט את שש המדות ב"וקדשתו": עצם היותו כהן היינו קו ימין, חסד (כהן איש חסד) ונצח (ענף החסד, הוא כהן לנצח, אם ירצה ואם לאו). "הלקהו ויסרהו" כנגד קו השמאל, גבורה והוד (מלקות בגבורה ויסורים בהוד). גילוי רצונו "שיאמר רוצה אני" היינו קו האמצעי, תפארת ויסוד ("תתן אמת ליעקב" כנ"ל, ופנימיות היסוד היא האמת);

"קדש יהיה לך" – כנגד המלכות, ה אחרונה בשם הוי'. רש"י מפרש "נהוג בו קדושה לפתוח ראשון כו", היינו הנהגת כבוד מלכותית, "כבוד מלכים";

"כי קדוש אני הוי'" – כנגד החכמה, י בשם הוי'. כאן מופיע בפירוש שם הוי', והרי "הוי' בחכמה";

"מקדשכם" – כנגד הבינה, ה ראשונה בשם הוי'.^ח "מקדשכם" היינו שה' מקדש את כל ישראל, לא רק הכהנים, וכמו שפירש הראב"ע "מקדשכם, כולכם", ושרש נשמות ישראל הוא בבינה-אמא, כולם "ממלכת כהנים וגוי קדוש" (ולכן יש ערבות של ישראל לקדש את הכהנים, ראה אור החיים כאן). כמו שהפסוק פותח ב"וקדשתו" כך הוא מסיים ב"מקדשכם", בסוד "כונן שמים [ז"א, 'וקדשתו'] בתבונה [מקדשכם]".

ח יא **מקדשכם** = 7 פעמים **עב** = 8 פעמים **סג**. **עב** הוא שם החכמה, **סג** הוא שם הבינה, בסוד "משה זכה לבינה".

מלכותו לעולם ועד" (יחודא תתאה) ממילא יש לדרוש "ברוך שם כבוד מלכותו" על "ויקח שם ויפת את השמלה וישימו על שכם [ר"ת שם כבוד מלכותו] שניהם" – כיסוי בבגד כדי לכבד. הקדושה שייכת לראש והכבוד שייך לשכם (המהוה 'גשר' בין האחור לפנים).

ארבע קדושות

בפסוק יש תופעה יחידאית, ארבע פעמים השרש **קדש** (בהטיות שונות), "**וקדשתו... קדש** יהיה לך כי **קדוש** אני הוי' **מקדשכם**".^ח ארבע פעמים אלו מכוונות יפה כנגד ארבע אותיות שם הוי' (בצירוף והיה) בדרך הבאה:

"וקדשתו" כנגד ז"א, ו בשם הוי'. "וקדשתו" היינו בעל כרחו, כשאינו רוצה ואנו כופים אותו – הכל שייך ל"מוחין דקטנות" של ז"א, כאשר הכהן אינו מבין את קדושתו ורוצה 'לברוח' ממנה. בז"א יש פנים של רצון ופנים של זעם, וכאן מראים לכהן שסרח פנים של זעם. אמנם מטרת הכפיה היא שהכהן יאמר "רוצה אני" ויגרש^ט, כמו שמבאר הרמב"ם ככגון זה שאמירתו "רוצה אני" נובעת באמת מרצונו הטוב (שאינו רוצה להיות נפרד מישראל ומהקב"ה) – זהו

ח בשמות כט, לז; ל, כט, נאמר ארבע פעמים השרש **קדש** בפסוק אחד אבל שם יש 'קדש קדשים' שהוא ענין אחד, מה שאין כן כאן.

ט כמו שכותב כאן המשכיל לדוד. שהרי אם לא אמר רוצה אני הגט אינו גט.

י הלכות גירושין פ"ב ה"כ "מאחר שהוא רוצה להיות מישראל רוצה הוא לעשות כל המצות ולהתרחק מן העבירות ויצרו הוא שתקפו וכיון שהוכה עד שתשש יצרו ואמר רוצה אני כבר גרש לרצונו", עיי"ש. והתבאר בזהב שלמה פרשת ויקרא.

פרקי אבות

פרק ד', חשנה י"ט

בנפל אויבך

שְׁמוּאֵל הַקָּטָן אָמַר בְּנִפְל אוֹיְבְךָ אֶל
תְּשַׁמַּח וּבְכַשְׁלוֹ אֶל יָגַל לְפָנֶיךָ, פֶּן יֵרָאֶה
ה' וְרַע בְּעֵינָיו וְהָשִׁיב מֵעַלְיוֹ אִפּוֹ.

שמואל הקטן לא הוסיף דבר על הפסוקים^א אלא ש"החכם הזה היה מחנך בזאת המידה ומוזהיר מזאת העבירה" (רמב"ם), וכאשר היה אומר את הפסוק הוא נקבע בלב השומעים.^ב אמנם מצינו שמחה במפלת הרשעים, "באבד רשעים רנה"^ג! אך נאמרו בזה כמה חילוקים: א. בגמרא^ד מבואר ש"בנפל אויבך אל תשמח" נאמר באויב שהוא מישראל. ב. הצדיק שמח במפלת הרשע מפני כבוד שמים, לא בגלל שנאה אישית (רבינו יונה). ג. מי שמעשיו מקולקלים אינו רשאי לשמוח בנפילת אויבו, ולמה הוא שמח והנה הוא כמוהו" (רבינו יונה).

שמחה ממתיקה דינים

ובשם הבעל שם טוב נאמר "בנפול אויבך אל תשמח, כי על ידי ששמח בו ממתיק הדינים, ולכן הוטבע בטבע ישראל ששוחקין על נפילה, כי בודאי היה עליו איזה דין חס ושלום, ועל ידי

השחוק נמתק, לכן הזהיר שלא לשמוח בנפילת האויב"^ה. התכונה האנושית לצחוק כשמישהו נופל נובעת בשרשה ממקום טוב – על אדם זה היה 'דין' שגרם לנפילה והצחוק ממתיק את הדין ומסייע לו לקום. "צחק עשה לי אלהים כל השמע יצחק לי" – כל הדינים שהיו עלי נמתקים על ידי הצחוק הגדול שצוחקים אתי ועלי... פירוש זה מתאים לפשט הפסוקים: בנפל אויבך אל תשמח כיון שעדיין הוא יכול לקום, אך כאשר יאבד לגמרי אזי "באבד רשעים רנה". מכאן יש ללמוד את הכח החיובי של השמחה, ו"מרובה מדה טובה"! עצמת השמחה ממתיקה את הדין על הזולת ויכולה להקים אותו מנפילתו, "שבע יפל צדיק וקם" (הפסוק שנאמר לפני "בנפל אויבך")!

מאויב לאוהב

שמואל הקטן נקרא כך שהיה מקטין את עצמו. **שמואל הקטן** = **ישראל**, הוא מסמל את כללות ישראל שנמשלו ללבנה (כנסת ישראל, כלבנה 'אשת' השמש) "המאור הקטן", שנאמר לה "לכי ומעטי את עצמך... ליקרו צדיקים בשמך... שמואל הקטן"^א. הלבנה נופלת וקמה תמיד, מדי חדש בחדשו, נחסרת ומתמלאת, וכן שמואל הקטן עוסק בסוד הנפילה והקימה.

יש אויב רחוק ויש אויב קרוב, "איבי איש אנשי ביתו [ביתו זו אשתו, הלבנה הנופלת ומתחדשת]"^ב, אך "ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלם אתו"^ג. קללת הדור היא העדר

המשך בעמ' 35 <<

ה בעש"ט עה"ת פרשת נח מקור מים חיים הערה כג.

ו ירושלמי סוטה פ"ט ה"ג.

ז חולין ס, ב.

ח מיכה ז, ו.

ט משלי טז, ז. ב"ר נד, א "ברצות ה' דרכי איש גם איביו ישלים אתו, רבי יוחנן אמר זו אשתו שנאמר אויבי איש אנשי

א כד, יז.

ב פרי צדיק פרשת כי תשא ז "שמואל הקטן הרגיש בפסוק זה טעם מחודש וכן השומע ממנו הפסוק כצורתו היה מרגיש גם כן טעם מחודש".

ג משלי יא, י. סנהדרין לט, ב.

ד מגילה טז, א.

הסיפור החסידי

רבי מרדכי מטשרנוביל | מרשם חסידי מהרוקח

רבי מרדכי טוורסקי מטשרנוביל נולד בשנת תק"ל לאביו רבי נחום, האדמו"ר הראשון בשושלת. כאשר נדרש לבחור לו שם משפחה, בחר רבי מרדכי בשם טוורסקי על שם העיר טבריה, בה התיישבו רבי מנחם מענדיל מוויטבסק ותלמידיו. חסידים רבים הסתופפו בצילו ועיירות רבות מינו אותו כמגיד מישרים, דרכו היתה בעשירות וברחבות, שלא כאביו, ועם זאת היתה אכילתו מועטה וכמעט שלא נהנה מעניינים גשמיים. נפטר בקיבוץ בכ' באייר תקצ"ז, ובעודו בחיים הכין את מקום קבורתו בפאתי הכפר אנטיווקה, באמרו ששם אין כנסיות, וקול הפעמונים לא יפריע למנוחתו. שמונת בניו כיהנו אחרי פטירתו כאדמו"רים ברחבי אוקראינה, והיו מהבולטים בהפצת תורת החסידות באותה תקופה.

מה אתה מספר לי על הבעל שם טוב? אותו רוקח, יהודי פשוט שמדבר עם רבי גדול, ענה: אם תרשה לי אספר לך סיפור. פעם לפני הרבה שנים (גם הרוקח היה אדם מבוגר) התארח אצלי תלמיד אחד של הבעל שם טוב. ראיתי במו עיני שבערב יום כיפור בסעודת הבקר הוא שותה בקבוק שלם של ספירט [96% אלכוהול], בקבוק שלם! אחר כך, בסעודה המפסקת, ראיתי שהוא שוב שותה בקבוק שלם של ספירט! הייתי בטוח במאה אחוז, אומר הרוקח, שיהודי זה יפול על הפנים וישן במשך כל היום הקדוש. וראה זה פלא, הלכתי לבית הכנסת, וראיתי שאותו אחד עומד ליד עמוד החזן כבעל התפלה. עקבתי אחריו, וראיתי שכל המעט לעת, עשרים ושש שעות הוא עמד מתוך רוב דבקות בתפלות היום הקדוש, והתפלל לקב"ה. וסיים הרוקח: אחרי שראיתי זאת נחרט בלבי שעל הרבי שלו אפשר לסמוך ולכן אמרתי לבן שלך שטבילה אחת לא תזיק, בלי להתחשב ברופאים. מול מענה זה ואמונה תמימה זו לא היה לרבי נחום מה להגיד, וברוך ה' רבי מרדכי אכן הבריא.

כפי שהבחין הרוקח, שמי כמוהו יודע מהי השפעת האלכוהול על הגוף, הראה כאן תלמיד

רבי נחום מטשרנוביל היה התלמיד הזקן של המגיד, שזכה גם להיות אצל הבעל שם טוב והיה ידיד נפש קרוב ביותר לאדמו"ר הזקן. היה לו בן, ממשיך דרכו, רבי מרדכי מטשרנוביל. פעם אחת, כשרבי מרדכי היה אברך צעיר, הוא חלה והרופאים המומחים אסרו עליו, בין היתר, טבילה במקוה, שיכלה מאד להזיק לבריאותו. אביו רבי נחום דאג לו מאד, ואף על פי שיש ענין גדול לטבול, ובפרט אצל חסידים, אסר עליו באיסור חמור לטבול עד שיחלים. פעם אחת שמע רבי נחום שרבי מרדכי הלך לטבול, הקפיד עליו מאוד ושאל: איך יתכן? אמר רבי מרדכי שהרוקח המקומי, שגם הוא אמור להבין ברפואה, אמר לו ש"מקובל אצלו מהבעל שם טוב שטבילה אחת לא מזיקה לבריאות". מי יודע זאת יותר מרבי נחום מטשרנוביל? הרי הוא תלמיד של הבעל שם טוב! אין אחד שיודע יותר ממנו שהבעש"ט אמר שטבילה אחת לא תזיק, וזה לא הספיק עבורו והוא חיזק את ידי הרופאים לאסור על בנו לטבול. הצדיק מאד התרגז, הלך אל הרוקח ושאל:

גדולה בהרבה. לשכרות כזו מגיעים מתוך אהבת ה' של "שתו ושכרו דודים", אהבת הדוד והרעיה המשכרת וטובה מיין. עבודת ה' מתוך הנאה היא עיקר עניינו של פורים: ממדרכי המתמוגג בעמידה מתריסה מול פרצופו של המן, ועד המשתה והשמחה שבכל דור. את השכרות הזו ניתן להמשיך בכל השנה, ובה גם תלויה הגאולה השלמה. כיצד יודעים זאת? מפורש בתורה, כי הגלות כולה נגרמה "תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה ובטוב לבב".

בזמן הגלות, היחוד העיקרי בשם יי"ה¹ הוא יחוד יי"ה. היחוד העליון והשכלי הזה, מכריע כי "מצוות לאו להנות נתנו" ויש לעבוד את ה' מתוך קבלת עול פשוטה. בזמן הבית, כשגלויה "חיבתכם לפני המקום" והנאת הקרבנות מתחלקת בינינו לבינו, היחוד העיקרי הוא יחוד וי"ה. יחוד זה קרוי 'יחוד גופני', ובו התענוג האלוקי מורגש גם למטה. עמלק, המעוניין שהגלות תמשך ח"ו, מעוניין למלוק ולהפריד בין היחוד העליון לתחתון. לא אכפת לו מקיום מצוות ללא הנאה ושמחה, מפני שעבודת ה' כזו לא תסחף לעולם את כל עם ישראל ובוודאי לא את הגוים. כדי להפוך את כל העולם לעבוד את ה' ביחד, יש להראות קבל עם ועדה כי התורה והמצוות הן הכיף הגדול ביותר שיש. כך ניתן לבוא ל'עד דלא ידע' באופן מתקן, כשהנאה הגדולה מההתנגדות להמן גורמת לנו לברכו בלב שמח (כדברי האר"י, כי ב'עד דלא ידע' יש להגיע ל'ברוך המן' ולא ל'ארור מרדכי' ח"ו). מתוך השמחה הזו, כאמור, יתהפך לטוב העולם כולו.

הבעל שם טוב מופת גלוי. בכלל הבעל שם טוב, ותלמידיו מכוחו, שתו 'משקה' באופן שונה לחלוטין מהמוכר לנו, עם שתייה ופיכחות שלמעלה מן הטבע. על יכולת זו אמר פעם הבעל שם טוב, כי מאמר חז"ל: "פחד קשה – יין מפיגו" נכון גם להפך, והיין החזק ביותר מתפוגג כאשר חשים את פחד ה'. גם בדורנו ראו תופעות דומות אצל הרבי מליובאוויטש, שלאחר ששתה כמויות גדולות של משקה התחיל להיראות כמבושם, היה מעביר את ידו על פניו ומעלים ברגע אחד את אותות השכרות.

מובן כי לאנשים כערכנו, שתייה מופרזת היא לא רעיון טוב במיוחד. אולם ישנה דרך בה נוכל גם אנחנו להתבשם בכל יום ויום, מתוך יראת שמים. בכתבי השל"ה מובא, כי פירושה של המילה "בסומי" בארמית איננה דווקא שכרות, אלא הנאה והתבשמות, או מתיקות. אפילו בפורים, לשיטתו, אין עניין להשתכר ולהסתכן בביטול תפילת ערבית וברכת המזון. כראייה לכך שחיוב השכרות בפורים איננו כפשוטו, הוא מזכיר כי אף אחד איננו מסוגל להתבלבל באמת בין ארור המן לברוך מרדכי – ולא משנה כמה ישתכרו... מהי אם כן ההתבשמות הרצויה?

לעזרתנו יבוא פסוק ידוע בישיעהו, הפונה בנחמה לירושלים: "לכן שמעי נא זאת עניה, ושכורת ולא מיין". ממה כן השתכרה ירושלים? שם מדובר בכוס התרעלה, צרות הגלות בכלל ובפרט המבלבלות את הדעת יותר מכל משקה. אולם "מרובה מידה טובה ממידת פורענות", ואם ניתן להשתכר מצרות בוודאי ששכרות השמחה

= **חזה**, חזה לשון חוי"א², היצר הרע המייעץ לחטוא. והנה "בנפל אויביך" כתיב, לשון רבים, והקרי "אויבך" לשון יחיד – בתוך האויב החצוני הגלוי (בחינת הקרי) מסתתר היצר האויב (הכתיב שאינו נקרא), את היצר צריך להפיל ואת האויב החצוני להפוך לאוהב.

<<< שלום בית, כאשר האשה "כנגדו להלחם בו", והתיקון הוא שהאדם יקטין עצמו וכך יהפכו מאויבים לאוהבים.

לפי הקבלה "אויבי איש אנשי ביתו" היינו אשת הזנונים המפתה (לילי"ת), וכן דרשו³: **אויב**

ביתו".

1 לקו"ת (אר"י) פרשת כי תצא.

2 יב קהלות יעקב ערך אויב.

3 יב בראשית רבה כ"א.

מענות ותשובות

שו"ת עם הרב

הקבלת העולמות למדרגות הנפש

אני לומד ומלמד בסדרת הספרים 'שיעורים בסוד ה' ליראיו' וב"ה אני מקבל הרבה ומצליח להעביר את החומר גם לאנשים ללא רקע בחסידות וקבלה.

בכרך ב', 'תפילה קודם הלימוד' בעמודים קמט"קמא ראיתי שהרב מסדר את חמש מדרגות הנשמה באופן שונה מהמקובל. בעוד הסדר הרגיל הוא אדם קדמון יחידה, אצילות יחיה, בריאה נשמה, יצירה רוח, עשיה נפש, שם מסביר הרב כי מדרגת היחידה היא כנגד אור אין סוף שלפני הצמצום והחיה היא כנגד אדם קדמון. המשך ההקבלה לא מבואר שם. כיצד אם כן נקביל את ארבע עולמות אצילות בריאה יצירה עשיה כנגד נשמה, רוח ונפש?

מענה:

שמחתי מאד לשמוע שאתה לומד ומלמד מתוך הספרים 'שיעורים בסוד ה' ליראיו'. עד כה יצאו ארבעה כרכים, ועוד בדרך אי"ה.

לגבי השאלה, מבואר שם שלפי עומק החסידות הנרנח"י הן בעצם מעברים קישורים בין דרגות העולמות. היחידה

מחברת בין האור-אין-סוף שלפני הצמצום וא"ק (בסוד הקו); החיה בין א"ק לאצילות (בפרט, ראשית האצילות – עולם העקודים). לפי זה, הנשמה מחברת בין אצילות לבריאה, הרוח בין בריאה ליצירה והנפש בין יצירה לעשיה (כנגד הגוף, כאשר "הדם הוא הנפש", כלומר שהנפש מתלבשת בדם בסוד אות ה-א' של אדם כאשר מקור ה-א' ביצירה).

לגבי נרנח"י כתוב חמשה שמות נקראו לה, לעצם הנשמה (גם היחידה היא רק שם של הנשמה, לא עצם הנשמה). עצם הנשמה מכוונת רומזת לעצמות א"ס ב"ה שמעל לאור א"ס, כאשר באמת הכל ממנו והוא הכל. ראשית הגילוי ממנו יתברך הוא האור א"ס.

והרמז: **ויאמר אלהים יהי אור ויהי = עצמות, אור = אין סוף.** כלומר שהפסוק "ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור" = **813 = עצמות אין סוף, שממנו הכל.**

והנה, **יחידה מאור אין סוף לאדם קדמון; חיה מאדם קדמון לאצילות; נשמה מאצילות לבריאה; רוח מבריאה ליצירה;**

נפש מיצירה לעשיה = 4878 = 6 פעמים 813 – עצמות אין סוף ("ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור", כל הפסוק ב"רצוא ושוב": ויאמר ויאמר אלהים...). והוא כנגד 6 הדרגות ש-5 שמות נרנח"י מחברים ביניהן (אוא"ס-א"ק-אבי"ע). נמצא שהכל הוא באמת עצמות אין סוף (שלביטוי זה יש 6 צירופים), ודוק.

שלום בית ע"י 'להתאהב'

לאור קשיים בבית, אני ואשתי נמצאים בטיפול זוגי, ומסתבר שהבעיה העיקרית היא בי. הרבה גאווה, שהיא העיקר, לצד עוד בעיות. חשוב לי להציל את הקשר, בשבילנו ובשביל הילדים. המטפל חושב שיש סיכוי, אך אשתי ואני מרגישים שאולי כבר מאוחר מדי.

מענה:

הצטערתי לשמוע על המצב, אך "אין אבוד" – כמו שלמדנו בפסח שני, הכל אפשר לתקן. העיקר הוא הרצון לתקן – "אין דבר עומד בפני הרצון". קודם כל הרצון, צריך לרצות באמת, כלומר לרצות להגיע לנקודת האמת. <<<

אנכי והילדים

המדור לילדי ישראל

הילדים והחוקים

כי ברגע שאתה מגלה סוד הוא כבר מפסיק להיות סוד, וזו הסבה שתורת הסוד עברה במשך שנים רבות בהשאי. רק מעטים הרשו לגשת אליה ולטעם מפרותיה, ודבריה נמסרו בעל-פה, מרב לתלמיד, כמעט בלי שהדברים יעלו על הכתב. אבל בדורות האחרונים חל שנוי של ממש בנושא הזה. ככל שאנו מתקרבים לביאת המשיח הופכת תורת הסוד לנחלת רבים. "מצוה לגלות זאת החקמה", מורה האריז"ל לתלמידיו. "יפוצו מעינותיה חוצה", מפציר המשיח עצמו בפעל שם טוב.

"הצדקה דכונס שנימה, דציזין, דביחס דכזה?"
 "ל די ברורה?"
 "כן, מלון, אקלאר דע דרשמה דמכאזי"
 "הדדציזין דמלון דע דא שתרין..."

שרשרת מסירת התורה עוברת מדור לדור. איך אומרים בפרקי אבות? "משה קבל תורה מסיני ומסרה..." עד אלינו. בשרשרת זו כלולים כד ספרי התנ"ך, המשנה, הגמרא והפוסקים. אבל המיחד ביום ל"ג בעומר, שחל ממש השבוע, קשור עם שרשרת נוספת. הפונה לשרשרת פנימיות התורה, תורת הסוד. האם נכון לגלות סודות? בעיה,

האמת היא שעוד הרבה לפני כן

בשיתוף מוסדות תורת חיים בראשות הרב יצחק גינזבורג כתב הרב שילה אופן, משפיע חסידי בת"ת תורת חיים בירושלים

במובן שכל המרעין בישין שישנם בחיים מקורם בגאווה המשחיתה כל חלקה טובה. צריך לרצות לאהוב באמת, לא 'להתאהב' (במובן השגור היום) אלא 'לאהוב'. המלה

במובן שכל המרעין בישין שישנם בחיים מקורם בגאווה המשחיתה כל חלקה טובה. צריך לרצות לאהוב באמת, לא 'להתאהב' (במובן השגור היום) אלא 'לאהוב'. המלה

במובן שכל המרעין בישין שישנם בחיים מקורם בגאווה המשחיתה כל חלקה טובה. צריך לרצות לאהוב באמת, לא 'להתאהב' (במובן השגור היום) אלא 'לאהוב'. המלה

<<<

לי תפקיד להצגה, אבל נראה לי שהוא השחל בצורה מלאכותית, רק כדי שארגיש חלק. סוג של פרס תנחומים. אתם יודעים איך זה מרגיש? החמצה. כמו מישהו שפספס את הרפבת. אז יש לי פרטיס ביד, אבל מה הוא עוזר לי?

רק השבוע חגגנו את פסח שני, ההזדמנות השנייה לאלו שפספסו. הרבי הריי"צ הסביר, פי ההוראה מיום זה היא ש"אין מצב אבוד" ותמיד תמיד נתן לתקן את מה שקלקלנו. אבל המסר הזה לא מגיע סתם כה, בלי רקע. תקונו של קלקול יכול לבוא רק אם אני מבקש אותו בכל הכח, בפאני מרגיש שאין שום מצב להמשיך הלאה את החיים. להוראה לקיים את ההזדמנות הנוספת בפסח שני קדמה התביעה "למה נגרע?!". אותם טמאים לא יכלו להעלות על הדעת להמשיך את החיים ללא הקרבת הקרבן. מה, פלם פוסחים אל ה' ואני בחוץ? אין מצב...

דפדפוק אחוץ דאיות

תחושת ההחמצה של הטמאים במדבר קימת בכל זמן ואצל כל אדם. אני פותח ספר הלכה ולומד פיצד עלי לנהג ביהודי. אני גם שומע על גדולי עולם, על הרבי הרש"ב למשל, שהעיד על עצמו כי עד גיל בר-מצוה כבר הספיק לאמן את גופו להתנהג על פי הפתוב בספר שלחן ערוך. גם אני משתדל לקיים כל מה שאני לומד, כה

נוהג כה בעל ההלולא שלנו, רבי שמעון בר יוחאי. הוא מעיד על עצמו כי הוא "הולך רכיל מגלה סוד".

אחרי את פרפכת

הגעתי ללמודים באותו יום עם שמחה גדולה וצפייה דרוכה. לא דבר של מה בכך לחזור לכמה אחרי העדרות כזו ממשכת. אמא שלי בעקר חוששת מהפער הלמודי שנוצר בתקופה בה נעדרתי. הרי בסך הכל, בחדשים מספיקים לא מעט חמר, שגם עם עזרה פרטנית לא קל להשלים, אבל אותי הדבר הטריד פחות. עם למודים מסתדרים, העקר שאוכל כבר לחזור אל החבר'ה.

המפגש הזה פצפוי מרגש. את ההפסקות נצלנו עד תם. להשלים חדשים בארבע הפסקות בנות עשר דקות? לא פשוט. טיול לצפון, חידון בהלכות החגים והכנות לקראת מסבת סוף השנה – אלו חלק מהרשימה הארצה. מיד בסוף הלמודים קבענו להפגש שוב, אחרי שעורי הבית, כמובן. רק שתדעו, שעקר ההכנות למסבה המדברת מתרחשות דוקא מחוץ לתחומי בית הספר, במפגשי אחר הצהריים. אולי זו הסבה לכה, שאת האכזבה הגדולה חשתי רק שם. פלם היו שקועים עמק בעניינים, התפקידיים חלקו כבר מזמן ואת רב הבדיחות שרצו באויר פלל לא הבנתי. נכון, שמרו

רגוע: אני מאמין שְמְשיח יבוא כְּבָר מְתֵי שְהוּא, וּבְקֶרֶב מִמֶּשׁ, אֲבָל אֲנִי לֹא יוֹצֵא מִכְּלִי. אֲבָל יֵשׁ מִי שֶׁלֹּא יִכּוֹל לְהִמָּתִין אֲפֹלוּ רַגַע אֶחָד. מְשִׁיחַ חַיֵּב כְּבָר לְבֹא, וְכִמוֹ שְמְשִׁיחַ עֲצָמוֹ אָמַר לְרַבֵּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לִוִּי: "הַיּוֹם!"

מִי שֶׁבָקִיא בַּהֶסְטוֹרִיָה שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל וְדַאי יוֹדֵעַ, שֶׁהָיוּ מְקַרִּים רַבִּים בָּהֶם נִסּוּ יְהוּדִים לְדַחֵק אֶת הַקָּץ וְלַעֲשׂוֹת מַעֲשִׂים שֶׁל מִמֶּשׁ בְּמִטְרָה לְהַחִישׁ אֶת הַגְּאֻלָּה. בְּנֵי אֶפְרַיִם נִסּוּ לְצַאת מִמִּצְרַיִם, בַּר כּוֹכְבָא נִסָּה אֶת כַּחוֹ בְּמֶרְד בְּרוֹמָאִים וּשְׁתֵּי הַדְּגֻמָּאוֹת הִלְלוּ הִסְתִּימוֹ לֹא טוֹב. בְּנֵי אֶפְרַיִם נִהְרְגוּ בְּדֶרֶךְ וְבַר כּוֹכְבָא כָּשַׁל בְּמֶרְד, וְעִמּוֹ נָפְלוּ חֲלָלִים מְאוֹת אֲלָפֵי יְהוּדִים הַרוֹגִים.

הָאֵם הַמְּסַקְנָה מְכַשְׁלוֹנוֹת אֱלוֹהֵי הַיָּמִין לְנִסּוֹת וְלַפְעַל לְהַחֲשֵׁת הַגְּאֻלָּה? בְּהַחֲלֵט לֹא. הַרְבֵּי מְלִיבָאֵי וְיִטְשׁ תּוֹבֵעַ מֵאֲתָנּוּ לְהִיּוֹת מְהַעֲקֵשָׁנִים שְׂוֹעֲעִקִים "עַד מְתִי?" וּפּוֹעֲעִלִים לְאוֹר זְעָקָה זוֹ. הָאֵם אֵין חֲשֵׁשׁ לַפְעַל כִּי? יֵשׁ, אֲבָל כָּאֵן מְגִיעַ שׁוֹב רַבֵּי שְׁמַעוֹן. "כְּדַאי הוּא רַבֵּי שְׁמַעוֹן לְסַמָּךְ עָלָיו בְּשַׁעַת הַדְּחָק". בְּשַׁעַת שְׂיִהוּדֵי מְרִים עֵינָיו לְשִׁמּוֹם וְדוֹחֵק בְּזַעֲקָת "עַד מְתִי" עָלָיו לְסַמָּךְ וְלַהֲשִׁיעַ בְּכָל כַּחוֹ בְּרַבֵּי שְׁמַעוֹן וּבְמִמְשִׁיכֵי דְרַכּוֹ. וּמַה הַדְּרָךְ? הַפְּצַת פְּגִימִיּוֹת הַתּוֹרָה חוֹצָה!

שְׁנֹזְכָה לְסַמָּךְ עַל רַבֵּי שְׁמַעוֹן, וְלַהֲפֹךְ אֶת הַדְּחָק לְאוֹר שֶׁל גְּאֻלָּה!
שֶׁבַת שְׁלוֹם וּמְבָרָךְ! נְיָ

לְפָחוֹת אֲנִי מְקַבֵּל עַל עֲצָמֵי לְפָנֵי הַלְמוּד, אֲבָל הַשְׁתַּדְּלוֹת לְחוּד וְהַצְּלָחָה לְחוּד. בְּרַגְעִים מְסִימִים אֲנִי מְרַגֵּשׁ שְׁלֵמֵרוֹת שְׁכָל מָה שְׁכַתּוֹב הוּא אֲמַת לְאֲמַתָּה, נִכּוֹן וְיָפָה, אֲבָל... לְצַדִּיקִים בְּלֶבֶד. אֵיפֹה אֲנִי וְאֵיפֹה הֵם? מָה עִם אֲנָשִׁים פְּשׁוּטִים כְּמוֹנֵי, שֶׁלֹּא הִכַּל 'חֲלָק' אֲצַלֶּם?

זֶהוּ סוּג שֶׁל דְּחָק. וְדַחֲקֵי לַפְּנֵה. אֲנִי עוֹמֵד בְּקֶצֶה הַחֲדָר וְרוֹאֶה אֶת כָּלֵם שְׁתַּפְּסִים בְּדִיוֹן וּמְקַנָּא... לְמָה אֲנִי לֹא כֹה? בְּסִפְר הַתּוֹרָה כְּתוּבוֹת אוֹתִיּוֹת שְׁחֹרוֹת עַל גְּבֵי קֶלֶף לְבָן, אִזּוֹ בְּרַגְעִים אֱלוֹהֵי נְדָמָה לִי שְׁמִישָׁהוּ דְּחָף אוֹתִי אֶל מַחוּץ לְאוֹתִיּוֹת, לְרוֹחִים הַלְּבָנִים שְׂבִינִיָּהוּ...

כָּאֵן מְגִיעַ לְעוֹרְנוֹ רַבֵּי שְׁמַעוֹן בַּר יוֹחָאֵי. "כְּדַאי הוּא רַבֵּי שְׁמַעוֹן לְסַמָּךְ עָלָיו בְּשַׁעַת הַדְּחָק", פּוֹסְקִים חֲזוֹ"ל בְּגִמְרָא. תּוֹרַת הַסוּד שְׁמַגְלָה רַבֵּי שְׁמַעוֹן נוֹעֲדָה בְּדִיוֹק לְמִי שֶׁחָשׁ כֹּה. פְּגִימִיּוֹת הַתּוֹרָה יוֹרְדָת לְעוֹלָם בְּדִיוֹק עֲבוּר מִי שְׁמַרְגֵּשׁ דְּחוּק בַּפְּנֵה, מִי שֶׁכְּבִיכּוֹל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה לֹא מְצַלִּיחִים לְחַדֵּד אֱלֹהֵי וְלַחִיּוֹת אוֹתוֹ. הַבַּעַל שֵׁם טוֹב הַקְּדוּשׁ, מִי שְׁמַמְשִׁיךְ אֶת גְּלוּי תּוֹרָתוֹ שֶׁל רַבֵּי שְׁמַעוֹן בְּדוֹרוֹת הַבָּאִים, אָמַר כִּי תּוֹרַת הַחֲסִידוֹת נוֹעֲדָה דּוֹקָא עֲבוּר מִי שְׁמַצוּי בְּמַצָּב שֶׁל 'קְטָנוֹת הַמוֹחִין'.

דְּחָק אֶת כְּלָעָךְ

וְיֵשׁ סוּג נוֹסֵף שֶׁל לְחוֹצִים. כְּלָנוּ רוֹצִים שְׂיִבּוֹא כְּבָר מְשִׁיחַ. מִי לֹא? אֲבָל גַּם כָּאֵן, יֵשׁ לְרַצוֹת וְיֵשׁ לְרַצוֹת. יֵשׁ רַצוֹן

אהבה צנועה

היא הסוד הגדול ביותר. בעולם פרוץ, עולם של מתירנות והחצנה, בו כל תאווה זמינה וגלויה לאין – סוד האהבה האמיתית הולך לאיבוד. הצניעות לא נועדה רק להסתיר את מה שצריך להשאיר בחדרי חדרים – היא נועדה לתת מקום לפלא שקיים בין איש ואשתו, הפלא של "שכינה ביניהם", ודווקא כך להביא אותו לגילוי בעולם.

עוצמת החיבור והאהבה מבוססת תמיד על משהו נסתר. בקליפה זהו הסוד של "מים גנובים ימתקו ולחם סתרים ינעם", המנסה להתרגש ביציאה מהסדר הטוב והנכון – ומיד מאבד את הריגוש, כשהמתירנות הופכת להרגל. בקדושה זהו הסוד האמיתי, ההתדמות ליחוד קוב"ה ושכינתיה שמתחולל בקדש הקדשים בין הכרובים, במקום ש"אינו מן המדה" – סוד כזה לעולם אינו מתגלה לחלוטין, וממילא הוא מקור להתחדשות תמידית בקשר האהבה ולכבוד עמוק כלפי בן הזוג, שתמיד נותר בו ממד בלתי־נודע, ולפיתוח הקשבה רגישה כלפיו.

המתח המתוק והמאובן בין הצניעות לגילוי, שמלווה את חיי הנישואין בקדושה, מופיע גם בגילוי סודות הנישואין לעולם כולו. העולם זקוק לסודות הללו, ועלינו לגלותם, אך לעשות זאת באופן הצנוע והעדין הראוי להם. נשיאת ההפכים הזו היא גם הסוד עצמו וגם הדרך לגלותו – ובכך עוסק השיעור בחוברת השבוע. זו דוגמה טובה ל'תורת נשיאת ההפכים' אותה מלמד הרב יצחק גינזבורג שליט"א – גילוי הסודות העמוקים ביותר בשפה ברורה, בלי לאבד את הרגישות והעדינות שמאפשרות בכל פעם לגלות רבדים חדשים בתורה.

מעוניין להפיץ את עלון נפלאות במקום מגוריך?

שלח דוא"ל ל: itiel@pnimi.org.il או התקשר 052-4295164

רוצה להצטרף לתפוצת המייל שלנו ולקבל את כל ההודעות והשיעורים?
שלח דוא"ל: itiel@pnimi.org.il

רוצה לשמוע את שיעורי וניגוני הרב? התקשר לפנימי־פון:
079-9211452 או 02-5434297 – המספר פתוח לניידים כשרים

